

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การศึกษาเทียบเคียงสื่อลามกเด็กและการปกป้อง
คุ้มครองเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศผ่านสื่อสังคมออนไลน์:
กรณีไทยและสหรัฐอเมริกา

จัดทำโดย พันตำรวจตรีหญิง พรรณทิพย์ เต็มเจริญ
รหัส 13044

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 13 ปี 2564
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล (Individual Study)

เรื่อง การศึกษาเทียบเคียงสื่อลามกเด็กและการปกป้องคุ้มครองเด็กที่ถูกละเมิด
ทางเพศผ่านสื่อสังคมออนไลน์: กรณีไทยและสหรัฐอเมริกา

จัดทำโดย พันตำรวจตรีหญิง พรรณทิพย์ เต็มเจริญ
รหัส 13034

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 13 ปี 2564
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาค้นคว้าส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....

(เอกอัครราชทูต กิตติพงษ์ ณ ระนอง)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(ศาสตราจารย์ ดร.พลภัทร บุราคม)

อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งพงษ์ ชัยนาม)

อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

ปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาท และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันของผู้คนเป็นอย่างมาก รวมไปถึงเป็นจุดเปลี่ยนของการสื่อสารแบบเดิมไปสู่รูปแบบใหม่ ในยุคดิจิทัลที่มีเทคโนโลยีมีประสิทธิภาพสูง การติดต่อสื่อสารเป็นโลกไร้พรมแดน อาชญากรรมในปัจจุบันจึงเกิดได้ อย่างไรก็ตาม ประกอบกับแต่ละประเทศมีบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมและกรอบการบังคับใช้กฎหมายที่ต่างกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้กฎหมายและนโยบายต่างกัน

ผู้ศึกษาได้เห็นความสำคัญของปัญหาสื่อลามกเด็กออนไลน์ ที่จะก่อให้เกิดการล่วงละเมิดทางเพศเด็กออนไลน์ และกลายเป็นการกระทำทารุณกรรมทางเพศต่อเด็ก ทำให้เกิดความเสียหายต่อร่างกายและจิตใจ จนอาจนำไปสู่การเสียชีวิต สื่อลามกเด็กมีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและมีจำนวนเพิ่มขึ้นจากการที่อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ทำให้คนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นในเวลาอันรวดเร็ว เด็กที่เป็ผู้เสียหายมีความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่อซ้ำ จากการที่สื่อลามกเหล่านี้ยังคงอยู่บนโลกอินเทอร์เน็ต ปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน แต่ทว่า ไทยยังมีอุปสรรคในการดำเนินการดังกล่าว

ข้อค้นพบจากการศึกษานี้ พบว่าไทยมีทั้งอุปสรรค จุดแข็งและจุดอ่อนในการดำเนินการกับสื่อลามกออนไลน์ และการปกป้องคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิดทางเพศผ่านสื่อสังคมออนไลน์เมื่อเทียบกับเคียงกับสหรัฐอเมริกา อย่างไรก็ตาม ไทยได้พยายามปรับปรุงมาตรการต่าง ๆ เพื่อปกป้องคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กที่ถูกล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์ เช่น ปรับปรุงพัฒนากฎหมาย มีความร่วมมือระหว่างประเทศ เป็นต้น และจากความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา ทำให้ไทยได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือในด้านเครื่องมือ เทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสารทางคดีที่เกิดขึ้นในไทย ในขณะเดียวกัน สหรัฐอเมริกามีความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมายกับไทย ทำให้สามารถดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติร่วมกับรัฐบาลไทยเป็นอย่างดี

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้เป็นการศึกษาใน เรื่อง การศึกษาเทียบเคียงการปกป้องคุ้มครองเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศผ่านสื่อสังคมออนไลน์: กรณีไทยและสหรัฐอเมริกา รายงานการศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 13 ปี 2564 ผู้เขียนหวังว่าการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ให้กับผู้ที่ต้องการศึกษาเรื่องมาตรการต่าง ๆ ในการคุ้มครองป้องกันสื่อลามกเด็กของไทยและสหรัฐอเมริกา กฎหมายเปรียบเทียบไทยและสหรัฐอเมริกาที่มีการปรับปรุงให้มีความคุ้มครองเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศออนไลน์มากขึ้นต่อสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสื่อสังคมออนไลน์ รวมทั้งตัวอย่างความสำเร็จกรณีละเมิดทางเพศเด็กออนไลน์ที่เกิดขึ้นในไทยที่ได้รับความร่วมมือจากสหรัฐอเมริกา

การศึกษาเทียบเคียงสื่อลามกเด็กและการปกป้องคุ้มครองเด็กฯ ในครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาจาก เอกอัครราชทูตกิตติพงษ์ ณ ระนอง ศาสตราจารย์ ดร.พลภัทร บุราคม และรองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งพงษ์ ชัยนาม อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ แนวทาง และข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม ในฐานะหน่วยงานต้นสังกัด ที่สนับสนุนให้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรในครั้งนี้ และขอขอบคุณสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ และเจ้าหน้าที่สถาบันฯ ทุกท่าน ที่ได้อำนวยความสะดวกและสนับสนุนในทุก ๆ ด้านตลอดช่วงการฝึกอบรม

พันตำรวจตรีหญิง พรรณทิพย์ เต็มเจริญ

กันยายน 2564

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตการศึกษา	2
1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา	3
1.5 คำถามการศึกษา	3
1.6 ประโยชน์ของการศึกษา	3
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 แนวคิดทฤษฎี	4
2.2 กฎหมายสื่อลามกเด็ก	11
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
บทที่ 3 ผลการศึกษา	18
3.1 แนวทางการจัดการสื่อลามกเด็กออนไลน์	18
3.2 การวิเคราะห์มาตรการปกป้องคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิดทางเพศผ่านสื่อสังคมออนไลน์	30
3.3 บทเรียนความสำเร็จของความร่วมมือระหว่างประเทศของไทย	36
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	38
4.1 สรุปผลการศึกษา	38
4.2 ข้อเสนอแนะ	42
บรรณานุกรม	43
ประวัติผู้เขียน	48

สารบัญตาราง

ตารางที่ 3.1	แสดงการทบทวนกฎหมาย เฉพาะของไทยเทียบกับสหรัฐอเมริกา	30
ตารางที่ 3.2	ตัวอย่างความสำเร็จที่สำคัญในการบูรณาการสืบสวนปราบปรามการกระทำผิด ในเรื่องสื่อลามกเด็กและการละเมิดทางเพศเด็กออนไลน์	36
ตารางที่ 4.1	แสดงมาตรการในการดำเนินการกับสื่อลามกเด็กออนไลน์ และการปกป้อง คุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิดทางเพศผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เทียบเคียงของ ไทยและสหรัฐอเมริกา	38

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1	กรอบแนวคิดการศึกษา	2
ภาพที่ 3.1	แสดงสัดส่วนเพศของเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ	19
ภาพที่ 3.2	แสดงถึงชั้นของเว็บเบราว์เซอร์บนโลกอินเทอร์เน็ต	20
ภาพที่ 3.3	ตัวอย่างการรวบรวมข้อมูลจาก NCMEC ที่พบรายการสื่อลามกเด็ก จาก IP address ในไทย	22
ภาพที่ 3.4	ตัวอย่างบางส่วนจากรายงาน NCMEC ที่แจ้งข้อมูลสื่อลามกเด็กที่พบบนอินเทอร์เน็ต	23
ภาพที่ 3.5	แสดงสถิติการจับกุมการละเมิดทางเพศและการค้ามนุษย์เด็ก โดย TICAC ในระหว่างวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2558-3 ตุลาคม พ.ศ. 2560	24
ภาพที่ 3.6	แสดงถึงความร่วมมือในการแจ้งเบาะสื่อลามกเด็กของผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์	26
ภาพที่ 3.7	แสดงรายงานจำนวนไฟล์ของสื่อลามกเด็กออนไลน์ ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 2019-2020	27
ภาพที่ 3.8	จากจำนวนการรายงาน 21.7 ล้านครั้ง ผ่านระบบ CyberTipline ในปี ค.ศ. 2020 พบสื่อลามกเด็กในรูปของภาพนิ่ง วิดีโอ และ สื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น เป็นจำนวนถึง 65.4 ล้านไฟล์	27
ภาพที่ 3.9	แสดงช่วงอายุของเด็กที่ถูกกระทำละเมิดทางเพศ เด็กอายุน้อย จะถูกทารุณกรรมทางเพศที่มากกว่าและรุนแรงกว่าเด็กโต	32

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคที่อินเทอร์เน็ตเป็นสิ่งใหม่ กลุ่มคนที่เข้าถึงเทคโนโลยีและใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับสื่อสังคมออนไลน์ มักเป็นคนที่มีความสนใจเฉพาะด้าน เป็นกลุ่มคนที่สนใจเรื่องใกล้เคียงกันอยู่ตามกระดานสนทนา (เว็บบอร์ด) หรือชุมชนออนไลน์ตามเว็บไซต์ต่าง ๆ คนเข้ามาในโลกออนไลน์เพื่อหาพื้นที่ใหม่ ๆ ในการพูดคุย ปรัชญา และแสดงออกถึงความสนใจของตนเอง ในปัจจุบันอินเทอร์เน็ตได้พัฒนาเป็นกระดูกสันหลังของการเชื่อมต่อการสื่อสารที่ครอบคลุมคนจากหลากหลายทั่วโลก อินเทอร์เน็ตมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เช่นเดียวกับกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่ปรับเปลี่ยนไปตามประสบการณ์และเป้าหมายในการใช้บริการ

ตั้งแต่เทคโนโลยีการสื่อสารพัฒนาอย่างก้าวล้ำ สื่อสังคมออนไลน์กลับส่งผลกระทบทางลบต่อชีวิตประจำวันและความสัมพันธ์ของคนในสังคมอย่างชัดเจน จนกลายเป็นประเด็นทางสังคม เมื่อพิจารณาถึงสังคมยุคใหม่ที่เป็นสังคมดิจิทัล โดยเฉพาะกับกลุ่มเด็ก ที่อินเทอร์เน็ตได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ต้องใช้เทคโนโลยีในการศึกษา การพัฒนาทางสังคม การเชื่อมต่อกับเพื่อน การรับรู้ข้อมูลเพื่อให้ทันสมัย ทำให้ต้องใช้เวลาไปกับอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์วันละหลายชั่วโมง เด็กที่ใช้อินเทอร์เน็ตมีถึงจำนวน 1 ใน 3 ของประชากรทั้งโลก (ECPAT, 2020) และยังมีจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าในแง่การเข้าถึงหรือการใช้เวลาบนโลกอินเทอร์เน็ต ประกอบกับสถานการณ์การระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ที่ยืดเยื้อเป็นเวลานาน ก็เป็นตัวเร่งให้เด็กจำนวนมากต้องใช้เวลาอยู่กับอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้น กรมสุขภาพจิตพบว่าในปี พ.ศ. 2563 เด็กจำนวน 30% ใช้เวลากับการออนไลน์เกิน 10 ชั่วโมงต่อวัน ส่วนใหญ่เข้าถึงเนื้อหาความรุนแรง การพนัน และสื่อลามก

อินเทอร์เน็ตเป็นเหมือนดาบสองคมที่ให้คุณและโทษในเวลาเดียวกัน เมื่อต้องเรียนออนไลน์ ทำให้เด็กมีโอกาสที่จะท่องโลกอินเทอร์เน็ตมากขึ้นทั้งที่รู้ตัวและไม่รู้ตัว ผู้ปกครองไม่สามารถเฝ้าบุตรหลานได้ตลอดเวลา เด็กที่หมกมุ่นกับสื่อสังคมออนไลน์มากเกินไปทำให้มีการแสดงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ละเลยกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ เข้าถึงการกระทำที่ผิดกฎหมาย และเป็นช่องทางให้ถูกหลอกลวงได้ง่ายขึ้น เกิดปัญหาการละเมิดทางเพศเด็กออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ การล่อลวง การกลั่นแกล้ง นับวันมีแต่จะทวีความรุนแรงมากขึ้น ทั้งนี้ การพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยี เครื่องมือ เทคนิคใหม่ ๆ รวมถึงมีการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต

และแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพ มีความรวดเร็ว และสามารถปิดอำพรางตนเองได้ ทำให้ภัยออนไลน์ที่คุกคามเด็กเกิดขึ้นได้ง่าย มีความรุนแรงและเป็นวงกว้าง ส่งผลให้การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กเพิ่มจำนวนและมีความซับซ้อนมากขึ้น เกิดปัญหาการละเมิดทางเพศเด็กบนโลกอินเทอร์เน็ต ในขณะที่การบังคับใช้กฎหมายยังมีปัญหาเพราะกฎหมายก้าวตามไม่ทันการเติบโตทางเทคโนโลยี

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

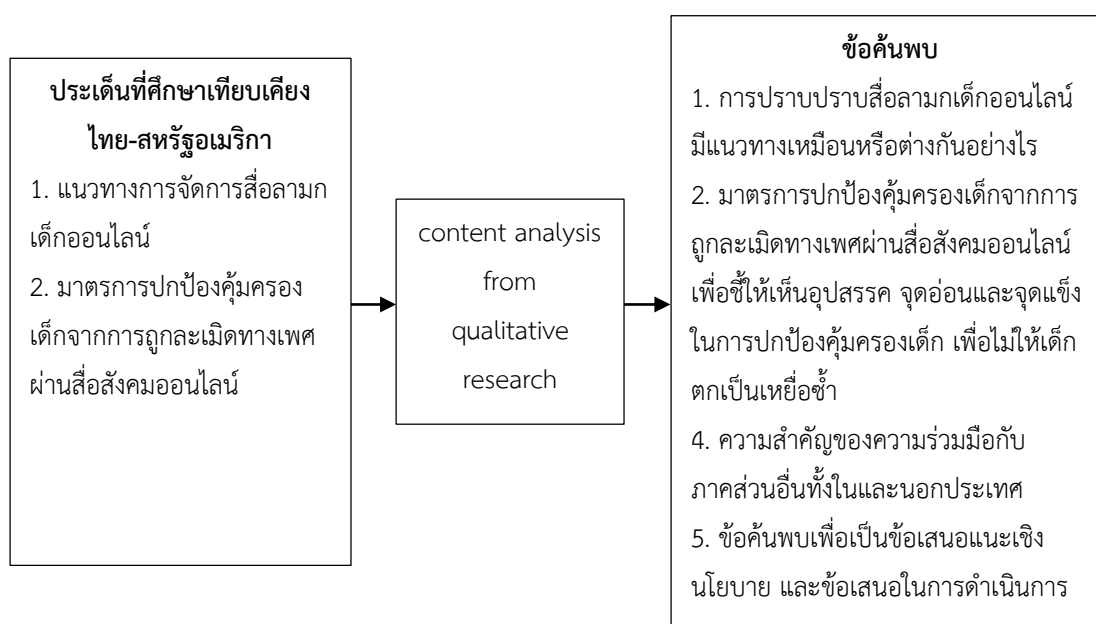
1.2.1 เพื่อศึกษาอุปสรรค จุดอ่อนและจุดแข็งของไทยในการดำเนินการกับสื่อลามกเด็กออนไลน์ โดยเทียบเคียงกับการดำเนินการในสหรัฐอเมริกา

1.2.2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งของมาตรการปกป้องคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิดทางเพศผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของไทย โดยเทียบกับมาตรการดังกล่าวในสหรัฐอเมริกา

1.2.3 เพื่อหาแนวทางและมาตรการสำหรับเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอในการดำเนินการ แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการปกป้องคุ้มครองเด็กที่เป็นผู้เสียหาย และการพัฒนาประสิทธิภาพการปราบปรามผู้กระทำความผิด

1.3 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษากรณีสื่อลามกเด็กบนโลกอินเทอร์เน็ต อันอาจนำไปสู่การละเมิดทางเพศเด็กผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยเทียบเคียงการดำเนินการและมาตรการด้านกฎหมายระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการศึกษา

1.4 ระเบียบวิธีการศึกษา

ศึกษาโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative research) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารโดยการวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ถึงมาตรการทางกฎหมาย และแนวทางในการจัดการกับสื่อลามกเด็กออนไลน์ และการปกป้องคุ้มครองเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศผ่านสื่อสังคมออนไลน์ โดยศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินการระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา ความสำเร็จของไทยในการดำเนินการปราบปรามผู้กระทำความผิดผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาดังกล่าวให้เห็นอุปสรรคจุดอ่อน จุดแข็ง เพื่อเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอในการดำเนินการ กำหนดหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปกป้องคุ้มครองเด็ก และการปราบปรามผู้แสวงหาประโยชน์ทางเพศเด็กออนไลน์

1.5 คำถามการศึกษา

1.5.1 อุปสรรคการดำเนินการในเรื่องการจัดการสื่อลามกเด็กและการละเมิดทางเพศเด็กออนไลน์ของไทย

1.5.2 ความสำเร็จของการปฏิบัติการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในไทย

1.5.3 จะพัฒนาความร่วมมือที่ไทยมีร่วมกับสหรัฐอเมริกาได้อย่างไร

1.6 ประโยชน์ของการศึกษา

1.6.1 ทราบจุดอ่อน จุดแข็ง และอุปสรรคของมาตรการคุ้มครองเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในไทยเทียบเคียงกับสหรัฐอเมริกา

1.6.2 เพื่อตระหนักถึงความท้าทายในการปกป้องคุ้มครองเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศผ่านสื่อสังคมออนไลน์และผ่านสื่อลามกเด็ก

1.6.3 ทราบแนวทางในการพัฒนาการคุ้มครองเด็กผู้ถูกละเมิดทางเพศผ่านสื่อสังคมออนไลน์และการปราบปรามสื่อลามกเด็กให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎี

2.1.1 อายุเด็กที่ควรได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

ยุคดิจิทัลส่งผลให้เด็กในยุคนี้ต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และการดำเนินชีวิตจะแตกต่างจากเด็กยุคก่อน ทำให้เกิดปัญหาด้านการปรับตัว การอยู่ร่วมกันในสังคมจะยากขึ้น ผู้ใกล้ชิดต้องเพิ่มความใส่ใจ และบ่มเพาะให้เด็กเติบโตมาในยุคดิจิทัลแบบมีคุณภาพ และคุณธรรม Kohlberg¹ เห็นว่า จริยธรรมเป็นความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความถูกต้อง และเกิดขึ้นจากขบวนการทางความคิดอย่างมีเหตุผล ซึ่งต้องอาศัยวุฒิภาวะทางปัญญา Kohlberg เชื่อว่า พัฒนาการทางจริยธรรมเป็นผลจากการพัฒนาการของโครงสร้างทางความคิดความเข้าใจเกี่ยวกับจริยธรรม จริยธรรมเด็กจะถูกพัฒนาเป็นขั้น ๆ ไปตั้งแต่เด็ก การใช้เหตุผลเพื่อการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง จะแสดงให้เห็นถึงความเจริญของจิตใจของบุคคล การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมไม่ได้ขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของสังคมใดสังคมหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เป็นการใช้เหตุผลที่ลึกซึ้งยากแก่การเข้าใจยิ่งขึ้นตามลำดับของวุฒิภาวะทางปัญญา ฉะนั้นแล้วผู้ปกครองและผู้ใกล้ชิดควรเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็กเห็นเป็นตัวอย่าง เพราะเด็กจะเรียนรู้จากสังคมกลุ่มต่าง ๆ

จากทฤษฎีในเรื่องการพัฒนาจริยธรรมในเด็กจะพบว่า เด็กมีการพัฒนาด้านจริยธรรมแตกต่างกันไปตามช่วงอายุ เด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี ยังไม่เข้าใจเรื่องศีลธรรมแต่มีความรู้สึกกลัวการถูกลงโทษ ชอบที่จะได้รับรางวัล เด็กอายุไม่เกิน 15 ปี จะเริ่มรู้จักการมีศีลธรรมตาม

¹ Lawrence Kohlberg นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ศึกษาเหตุผลทางจริยธรรมของเด็กโดยแบ่งเป็น

ระดับที่ 1) ระดับก่อนกฎเกณฑ์สังคม เด็กอายุ 2-10 ปี การถูกลงโทษ การเชื่อฟัง และกฎเกณฑ์เป็นเครื่องมือเพื่อประโยชน์ตนเป็นระดับที่เด็กทำตามกฎข้อบังคับเพราะต้องการรางวัลและสิ่งตอบแทน

ระดับที่ 2) ระดับตามกฎเกณฑ์สังคม เด็กอายุ 10-16 ปี ความคาดหวังและการยอมรับในสังคม (เด็กดี) และกฎระเบียบเป็นระดับที่เด็กทำตามกฎข้อบังคับเพราะคนที่มิประพฤติกรรมที่ถูกต้อง คือ คนที่ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับหรือกฎหมาย

ระดับที่ 3) ระดับมีวิจารณญาณ อายุ 20 ปีขึ้นไป สัญญาสังคมหรือหลักการทำตามคำมั่นสัญญา มาตรฐานทางจริยธรรมที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ฉะนั้นความถูกต้อง เป็นสิ่งที่มโนธรรมของแต่ละบุคคลเลือกยึดถือ

ขนบธรรมเนียม ต้องการได้รับการชื่นชม จึงต้องปฏิบัติตามศีลธรรม เด็กที่อายุ 16-25 ปี จะเป็นช่วงที่รู้จักศีลธรรมประเพณีดีกว่าเด็กในช่วงอายุอื่น ๆ จะปฏิบัติตัวตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ฉะนั้น การพัฒนาจริยธรรมและการเรียนรู้การพัฒนากิจการของเด็กเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ปกครองและผู้ใกล้ชิด ในการอบรมดูแลและเรียนรู้เข้าใจพัฒนาการและวุฒิภาวะ ที่จะส่งผลต่อพฤติกรรมการแสดงออกต่อไป การปฏิบัติต่อเด็กจึงต้องแตกต่างจากการปฏิบัติต่อผู้ใหญ่ผู้ซึ่งมีวุฒิภาวะเต็มตัวและมีวิจารณญาณเป็นของตนเอง

หากมองในมุมมองของพฤติกรรม มนุษย์มีวิวัฒนาการที่สลับซับซ้อนและผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ของธรรมชาติหลายขั้นตอน Erikson² เห็นว่า การจะทำความเข้าใจพฤติกรรมเด็กจะต้องศึกษาจากการอบรมเลี้ยงดู สภาพสังคม และความเป็นอยู่ของเด็ก ปัญหาที่นำมาวิเคราะห์นั้นจะอธิบายเชื่อมโยงระหว่างจิตวิทยากับสังคมวิทยาในรูปแบบของมานุษยวิทยา เด็กช่วงย่างเข้าสู่วัยรุ่นจะเริ่มพัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง เด็กจะต้องเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพไปในทางบวกหรือลบ หากค้นหาตนเองได้ก็จะแสดงบทบาทของตนเองได้อย่างเหมาะสม บิดามารดา และผู้ใกล้ชิดมีส่วนในการพัฒนาพฤติกรรมและบุคลิกของเด็กที่จะต้องเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต เด็กอายุระหว่าง 12-18 ปี เป็นช่วงของวัยที่มีความรู้สึกในเรื่องเพศและกังวลต่อการเปลี่ยนแปลง มีความรู้สึกถึงตัวตนของตนเอง และต้องการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม หากถูกชักจูงหรือล่อลวงไปในทางที่มีขอบจะเกิดความไม่เข้าใจ และไม่รับรู้บทบาทของตนเองที่ถูกต้องในสังคม

จากพัฒนาการของเด็กดังที่กล่าวมา เมื่อมองบริบทของกฎหมายหลายลักษณะในประเทศต่าง ๆ จึงต้องมีการกำหนดช่วงอายุของเด็กไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการปกป้องคุ้มครองเด็กจากการถูกระงับละเมิด และผู้ที่ละเมิดต่อเด็กจะต้องได้รับบทลงโทษที่รุนแรงกว่าการละเมิดต่อผู้ใหญ่

² Erik Erikson นักจิตวิทยาผู้วิเคราะห์เกี่ยวกับเด็ก ได้ศึกษาพัฒนาการทางบุคลิกภาพซึ่งแบ่งได้เป็น 8 ขั้นตอน

1) trust vs. mistrust สำหรับเด็กวัยทารก- 1 ปี เป็นวัยที่ต้องรับการเอาใจใส่ดูแล หากไม่ได้จะมีพัฒนาการทางลบไม่ไว้วางใจคนใกล้ชิด 2) autonomous vs. shame and doubt สำหรับเด็กวัย 2-3 ปี มีอิสระ อยากรู้ อยากเห็น หากไม่ปล่อยให้อิสระจะเกิดความไม่มั่นใจที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง 3) initiative vs. guilt สำหรับเด็กวัย 3-5 ปี มีความคิดริเริ่ม ต้องกระตุ้นให้เกิดจินตนาการ 4) industry vs. inferiority สำหรับเด็กวัย 6-12 ปี ต้องการทำทุกอย่าง หากสะดุดจะรู้สึกตนเองด้อยค่า 5) identity vs. role confusion สำหรับเด็กวัย 12-18 ปี รู้สึกว่าเหมือนผู้ใหญ่ มีความรู้สึกเรื่องเพศ และกังวลต่อการเปลี่ยนแปลง หากพัฒนาการถูกสะดุดจะทำให้เกิดความไม่เข้าใจไม่รับรู้ในบทบาทตนเองที่ถูกต้องในสังคม 6) intimacy vs. isolation สำหรับเด็กผู้ใหญ่ระยะต้น มีจุดมุ่งหมายมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ หากพัฒนาการถูกสะดุดจะรู้สึกโดดเดี่ยว 7) generativity vs. stagnation วัยเป็นห่วงเพื่อนโดยทั่วไป หากพัฒนาการถูกสะดุดจะทำให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน 8) ego integrity vs. despair วัยระยะบั้นปลายของชีวิตเป็นผลรวมของ 7 วัยที่ผ่านมา หากพัฒนาการถูกสะดุดจะรู้สึกท้อแท้สิ้นหวัง

อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กขององค์การสหประชาชาติ (Convention on the Rights of the Child: CRC) ค.ศ.1989 กำหนดมาตรฐานสิทธิมนุษยชนเพื่อช่วยให้ประเทศต่าง ๆ ให้ความคุ้มครองดูแลเด็กได้อย่างเหมาะสมและเท่าเทียมกัน โดยกำหนดว่า “เด็ก” ตามอนุสัญญานี้ คือ บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เว้นแต่จะบรรลุนิติภาวะก่อนหน้านั้นตามกฎหมายที่ใช้บังคับแก่เด็กนั้น โดยไทยได้เข้าร่วมเป็น 1 ในจำนวน 196 ประเทศที่เป็นรัฐภาคีอนุสัญญา เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 ทำให้รัฐบาลไทยมีพันธผูกพันที่จะดำเนินการให้เด็ก ๆ ทุกคนในประเทศได้รับสิทธิเท่าเทียมกันตามอนุสัญญา

อนุสัญญาว่าด้วยเรื่องอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ (Convention on Cybercrimes) ภายใต้หัวข้อเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์กล่าวว่า ผู้เยาว์ จะรวมถึงบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี หากรัฐภาคีต้องการกำหนดอายุให้น้อยลงได้แต่อายุต้องไม่ต่ำกว่า 16 ปี

ในบริบทของสังคมไทย “เด็ก” ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 4 หมายถึงบุคคลใด ๆ ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่รวมถึงเด็กที่บรรลุนิติภาวะด้วยการสมรส “เด็ก” ในความหมายของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) จะหมายถึงบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ส่วนเด็กในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ให้หมายถึงเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี หากในทางคดี เด็กเมื่อกระทำความผิดต้องถูกฟ้องคดีต่อศาล แต่ในการฟ้องคดีนั้นอายุของผู้กระทำความผิดถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพิจารณาตีของศาล เช่น เกณฑ์อายุของเด็กที่กระทำความผิดทางอาญาแต่ไม่ต้องรับโทษนั้นหากมีอายุไม่เกิน 12 ปี หรือเด็กอายุเกิน 12 ปี แต่ไม่เกิน 15 ปี ถ้ากระทำการอันกฎหมายบัญญัติว่าเป็นความผิดจะไม่ต้องรับโทษ แต่ให้ศาลมีอำนาจใช้มาตรการอื่นแทน ดังนั้น “เด็ก” ในความหมายของกฎหมายเด็กและเยาวชนตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2534 “เด็ก” หมายถึงบุคคลใดที่มีอายุเกิน 7 ปีบริบูรณ์ แต่ยังไม่เกิน 14 ปีบริบูรณ์ และ “เยาวชน” หมายถึงบุคคลที่มีอายุเกิน 14 ปี แต่ยังไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ การที่กฎหมายเด็กและเยาวชนกำหนดให้ “เด็ก” มีอายุเกิน 7 ปี เพราะหากเด็กอายุน้อยกว่านี้กระทำความผิดจะไม่ต้องรับโทษ และศาลจะใช้วิธีการหรือมาตรการอื่นแทนการรับโทษสำหรับเด็กก็ไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับประมวลกฎหมายอาญา แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 21) พ.ศ. 2551 ที่กำหนดอายุสำหรับความรับผิดในทางอาญาและการรับโทษ มีสาระสำคัญว่า หากเด็กอายุยังไม่เกิน 10 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด แม้จะมีความผิดแต่ไม่ต้องรับโทษ และหากเด็กอายุ 10 ปีแต่ไม่เกิน 15 ปี กระทำการอันกฎหมายบัญญัติเป็นความผิด เด็กนั้นไม่ต้องรับโทษ เพราะเด็กไม่สมควรจะได้รับโทษเนื่องจากเด็กยังไม่รู้ว่าจะอะไรควรทำหรือไม่ควรทำ

มลรัฐต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกามีกฎหมายเฉพาะของตนเอง แต่หากเป็นเรื่องของเด็กแล้วทุกรัฐในสหรัฐอเมริกาให้ใช้ “age of majority” หรืออายุแห่งการบรรลุนิติภาวะที่อายุ 18 ปีบริบูรณ์ ซึ่งมีสิทธิและความรับผิดชอบเท่าเทียมผู้ใหญ่ แล้วเรียกบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีนั้นว่า

“minor” ซึ่งเป็นเด็กที่ยังต้องอยู่ในความดูแลของผู้ปกครอง เด็กจะได้รับความคุ้มครองและปกป้องสิทธิต่างจากผู้ใหญ่ ซึ่งเด็กอาจจะไม่ต้องรับผิดชอบและไม่ต้องรับโทษในการกระทำผิดของตัวเอง

ฉะนั้นแล้ว อายุเด็กที่เป็นสากล คือ บุคคลใด ๆ ที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ซึ่งเป็นช่วงอายุที่เหมาะสมในการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย เมื่อเป็นเช่นนี้ การปฏิบัติการดำเนินการปกป้องคุ้มครองการกระทำละเมิดต่อเด็ก รวมถึงการลงโทษผู้ล่วงละเมิดเด็กทั้งในไทยและสหรัฐอเมริกาจะเป็นไปในแนวทางเดียวกันที่แตกต่างจากการปฏิบัติต่อผู้ใหญ่

2.1.2 ผลกระทบของสื่อสังคมออนไลน์ในเด็ก

สื่อสมัยใหม่ (new media) หมายถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์และสื่อดิจิทัลที่สามารถกระจายข่าวสารได้รวดเร็วและกว้างไกล ซึ่งสื่อดังกล่าวรวมเอาเสียง ข้อความ และรูปภาพไว้ในสื่อเดียวกัน (กาญจนา แก้วเทพ และ นิคม ชัยขุนพล, 2555: 15-16 และ ประมะ สตะเวทิน, 2546) สื่อใหม่มีความหลากหลายและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ซึ่งจะแตกต่างกันออกไปตามเนื้อหาและบริบทในการใช้งาน ในปัจจุบันยังมีการปรับปรุงเนื้อหาของทฤษฎีให้เข้ากับสื่อสมัยใหม่ที่เป็นโลกของมือถือ สื่อสังคมออนไลน์ และ Big Data (Deuze, 2020)

สื่อใหม่ได้เป็นตัวกำหนดทิศทางการสื่อสารที่แตกต่างไปจากเดิม กลายมาเป็นข้อมูลข่าวสาร หรือเทคโนโลยีทางการสื่อสารที่เกิดจากระบบดิจิทัลและคอมพิวเตอร์ (กาญจนา มีศิลปะวิภักย์, 2556) เป็นการสื่อสารสองทางและเกี่ยวข้องกับคอมพิวเตอร์ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จนกลายเป็นสื่อดิจิทัลในปัจจุบันที่มีการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นตัวกลางสำคัญในการสื่อสารระหว่างแพลตฟอร์มสื่อสารต่าง ๆ แนวคิดของ McQuail³ ในเรื่องลักษณะของสื่อใหม่ถูกจัดไว้ 4 ประการ คือ (1) สื่อเพื่อการสื่อสารระหว่างบุคคล เช่น โทรศัพท์ หรืออีเมล ซึ่งเป็นสื่อที่เคลื่อนย้ายได้ (2) สื่อเพื่อปฏิสัมพันธ์และเพื่อความเพลิดเพลิน เช่น คอมพิวเตอร์ วิดีโอเกม เป็นต้น (3) สื่อเพื่อการค้นหาข้อมูลซึ่งไม่มีข้อจำกัดในการเข้าถึง (4) สื่อเพื่อการมีส่วนร่วม คือการใช้อินเทอร์เน็ตในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร แสดงความคิดเห็น และสร้างความสัมพันธ์จากการสื่อสารผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และสื่อชนิดนี้ได้ก่อร่างขึ้นจนกลายเป็นสื่อสังคมออนไลน์ขนาดมหึมาบนโลกอินเทอร์เน็ต (เอมิการ์ ศรีธาตุ, 2559: 6-12)

สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) คือ สื่อที่แพร่กระจายด้วยปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม ทั้งนี้ สื่อสังคมออนไลน์อาจจะอยู่ในรูปของเนื้อหา รูปภาพ เสียงหรือวิดีโอ ที่ว่า โซเชียล “Social” หมายถึง การแบ่งปันในสังคม ซึ่งอาจจะเป็นการแบ่งปันเนื้อหา ไฟล์ รสนิยม ความเห็นหรือการปฏิสัมพันธ์ในสังคม ส่วนมีเดีย “Media” หมายถึง สื่อหรือเครื่องมือที่ใช้เพื่อการสื่อสาร สื่อสังคม

³ Danis McQuail กับทฤษฎีบทบาทหน้าที่สื่อสารมวลชน (McQuail’s Media and Mass Communication Theory)

ออนไลน์ยังหมายถึง สื่อที่ผู้ส่งสารแบ่งปันสารซึ่งอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ไปยังผู้รับสาร ผ่านเครือข่ายออนไลน์ โดยสามารถโต้ตอบกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร ในปัจจุบันการแพร่กระจายของสื่อทำได้ง่ายขึ้น โดยเกิดจากการแบ่งปันเนื้อหาจากใครก็ได้ เป็นแบบการสนทนา หรือส่งข้อความสั้น ๆ ที่สามารถมีผู้เข้าร่วมได้หลาย ๆ คน (กานดา รุณนะพงศา, 2558)

ปัจจุบันสื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีบทบาทและอิทธิพลต่อพฤติกรรมการใช้ชีวิตประจำวันของผู้คนอย่างมาก รวมไปถึงเป็นจุดเปลี่ยนของการสื่อสารแบบเดิมไปสู่รูปแบบใหม่ในยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นการแข่งขันกันด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ บนเครือข่ายการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต มีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่าง ๆ ทำหน้าที่เป็นช่องทางการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปยังผู้ใช้หรือกลุ่มเป้าหมาย สังคมในปัจจุบันไม่จำเป็นต้องเผชิญหน้า และไม่จำเป็นต้องเปิดเผยตัวตน แต่สามารถสื่อสารได้ง่ายขึ้นทุกที่ทุกเวลา และเข้าถึงกลุ่มคนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือหลัก นอกจากนี้ สื่อสังคมออนไลน์ยังเป็นแหล่งข้อมูลจำนวนมากมหาศาล เพราะยังมีจำนวนผู้ใช้งานมากเท่าใดปริมาณข้อมูลที่หมุนเวียนก็มากขึ้นตามกัน พฤติกรรมการเผยแพร่ข้อมูลของผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์โดยทั่วไป แบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มชอบประชาสัมพันธ์ตนเอง (2) กลุ่มบันเทิง (3) กลุ่มน่านาสาระ (4) กลุ่มรักสถาบัน (สุวิมล วงศ์สิงห์ทอง, 2559: 6-12)

สื่อสังคมออนไลน์มีผลกระทบต่อเด็ก ดังนี้

1) ผลกระทบต่อเด็กในแง่บวก

เด็กนิยมใช้สื่อสังคมออนไลน์เพื่อสื่อสารแสดงความรู้สึก และแบ่งปันข้อมูลให้กับผู้อื่น เพื่อแสดงความเป็นผู้ทันต่อกระแสที่เกิดขึ้นในโลกออนไลน์ เด็กมักมีเพื่อนในแวดวงที่จำกัด แต่ด้วยสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้กลุ่มเด็กเหล่านี้สามารถติดต่อสื่อสารกับเพื่อนนอกกลุ่ม สามารถเปิดเผยตัวตนต่อสังคม สื่อสารและสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนใหม่ได้ และเด็กสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้ในวงกว้าง เด็กเข้าใจว่าสื่อสังคมออนไลน์ได้กลายเป็นสิ่งจำเป็นในยุคดิจิทัล ยิ่งในยุคที่เด็กจำเป็นต้องเรียนหนังสือออนไลน์ไม่สามารถออกไปทำกิจกรรมการเรียนนอกร้านได้ อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทต่อการใช้ชีวิตของเด็กอย่างสำคัญ นอกจากนี้ ในโลกอินเทอร์เน็ตถือเป็นแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่ที่เด็กยุคใหม่สามารถเรียนรู้และหาคำตอบได้ด้วยตนเองตลอดเวลา ทำให้เด็กกล้าแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนความรู้ เปิดโลกทัศน์ในการเรียนรู้ ทั้งยังเป็นแหล่งความรู้ที่สะดวกรวดเร็ว และประหยัดค่าใช้จ่าย

2) ผลกระทบต่อเด็กในแง่ลบ

อย่างไรก็ดี เจริญต้องมี 2 ด้านเสมอ สื่อสังคมออนไลน์มีวิวัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพราะมีการพัฒนาให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้ และเพื่อประโยชน์

ทางธุรกิจ ตัวอย่างจากสารคดีเรื่อง “The Social Dilemma⁴” ได้เปิดเผยมุมมอง แนวคิด และวิธีการในการใช้ AI (artificial intelligence) ที่นำมาช่วยสร้าง engagement หรือให้ผู้ใช้เข้ามามีส่วนร่วมกับประสบการณ์ที่ถูกสร้างขึ้นให้กับผู้ใช้ในช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อเพิ่มให้ผู้ใช้ติดอยู่กับแพลตฟอร์ม เช่น การส่งเนื้อหาหรือข้อความที่ผู้ใช้น่าจะสนใจไปให้ตอนที่ระบบรู้แล้วว่า ใกล้ถึงเวลาค่าเฉลี่ยที่ผู้ใช้จะหยิบอุปกรณ์ขึ้นมาดู ให้ผู้ใช้เป็นหนูทดลองเพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้ เก็บข้อมูลผู้ใช้ เพื่อให้ AI สร้างการเติบโตให้ผู้ใช้ในการเชื่อมต่อกับผู้ใช้อื่น ๆ ผู้พัฒนาแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์เหล่านั้นต้องการสร้างการเสพติดให้เกิดขึ้นกับผู้ใช้ เมื่อสังเกตได้ว่าผู้ใช้ยังไม่ได้สนใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงแต่มีแนวโน้มที่จะสนใจ ระบบ AI ก็จะนำเสนอเชิญชวนให้ผู้ใช้เข้าไปดูสิ่งที่คนอื่นแสดงความคิดเห็น เพื่อโน้มน้าวให้ผู้ใช้เกิดความสนใจ ทำให้ในที่สุดเกิดกลุ่มความเชื่อเดียวกันที่ขยายใหญ่ขึ้นเรื่อย ๆ วิธีการลักษณะนี้เป็นการสร้างความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้ใช้ โดยที่ผู้ใช้ไม่รู้ตัวว่าพฤติกรรมของตนกำลังเปลี่ยนไป เพราะผู้ใช้ที่เป็นเด็กยังมีวิจารณญาณในการใช้งานอินเทอร์เน็ตไม่เพียงพอ เด็กติดกับดักกับชีวิตในโลกเสมือนที่มีแต่สิ่งดี ๆ จนบางครั้งไม่ยอมรับสภาพชีวิตในโลกแห่งความจริง ทำให้เด็กติดจอและหมกมุ่นอยู่กับสื่อสังคมออนไลน์ สิ่งเหล่านี้สร้างปัญหาให้กับเด็ก หากไม่ได้รับการอบรมสร้างวินัยที่ดีในการใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์จากผู้ปกครอง

การเสพติดสื่อสังคมออนไลน์ การเล่นเกมออนไลน์ การใช้สมาร์ทโฟนหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ มากเกินไป มีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจทำให้เกิดโรคตามมา เช่น โรคอ้วน นอนไม่หลับ ภาวะซึมเศร้า โรคเครียด ขาดสมาธิ ขาดความรับผิดชอบในการทำงานต่าง ๆ การใช้เวลาอยู่กับหน้าจอนาน ๆ จะมีปัญหาทางด้านอารมณ์ ขาดการยอมรับนับถือตนเอง ทำให้เด็กรู้สึกด้อยคุณค่าในตัวเอง เกิดความทุกข์จากการเปรียบเทียบระหว่างเรื่องของตนเองและเรื่องของคนอื่นในสังคมออนไลน์ ทักษะการเข้าสังคมไม่ดี หากติดเกมมากจะมีอารมณ์ก้าวร้าวฉุนเฉียว และการติดอยู่กับเทคโนโลยีมากจะทำให้มีผลกระทบทางสมองในวัยเด็ก ทำให้การเชื่อมโยงเซลล์ประสาทของสมองส่วนหน้าและส่วนข้างลดลง ส่งผลให้มีอาการคล้ายโรคสมาธิสั้นและซึมเศร้า

จากการศึกษาด้านจิตวิทยาเด็ก เด็กรุ่นใหม่เป็นกลุ่มเสี่ยงที่จะถูกสื่อสังคมออนไลน์ทำร้ายทางจิตใจมากขึ้น พบการเกิดภาวะเครียดในเด็กไปจนถึงการฆ่าตัวตายในเด็ก

⁴ สารคดีทาง Netflix (บริการสตรีมมิงภาพยนตร์ สารคดีผ่านทางอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้) ว่าด้วยเรื่องราวโลกเบื้องหลังสื่อสังคมออนไลน์ ที่เต็มไปด้วยข้อมูลและเนื้อหาจากประเด็นการละเมิดสิทธิความเป็นส่วนตัว และความพยายามทำให้ผู้ใช้เสพติดหน้าจอให้เรารู้สึกต้องคลิกตามอย่างไม่จบสิ้น สร้างโดยใช้ข้อมูลจากพนักงานและผู้สร้างอัลกอริทึมของแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ชื่อดังหลายแพลตฟอร์ม เนื้อหาของสารคดีนำเสนอในแง่ลบเป็นส่วนใหญ่ เพื่อเรียกร้องทุกคนหันมาสนใจปัญหาที่แท้จริงที่ฝังรากลึกในสื่อสังคมออนไลน์ ให้รัฐบาลและประชาชนเห็นความสำคัญ และออกกฎหมายควบคุมการทำงานของแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้ เพื่อปกป้องผู้ใช้โดยเฉพาะเด็กที่มีความเสี่ยงสูงต่อการที่ข้อมูลส่วนตัวจะรั่วไหล

เด็กอเมริกันอายุระหว่าง 12-17 ปี มีสภาวะความเครียดทางจิตเพิ่มขึ้นร้อยละ 52 ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2548-2560 พบว่าสาเหตุหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตเด็กมาจากสมาร์ทโฟนและสื่อสังคมออนไลน์ ถึงแม้จะไม่ปรากฏหลักฐานอย่างเด่นชัดถึงสาเหตุของความเครียดในเด็กนำไปสู่การฆ่าตัวตาย แต่งานวิจัยหลาย ๆ ชิ้นได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของการเสพติดเทคโนโลยี และผลของสภาวะเครียดหรือสภาวะทางจิตในเด็ก (Richards, Caldwell, and Go, 2015: 1152-1157), (Sedgwick et al, 2019: 534-541) นอกจากสภาวะทางจิตใจแล้ว สื่อสังคมออนไลน์ยังมีผลกระทบต่อสมองเด็ก (นิชากา พัฒกุลชัย สุวรรณ มณีวงศ์ และ อังธนา จุลสุคนธ์, 2018: 118-123) การใช้สื่อสังคมออนไลน์มาก ๆ ของเด็ก ส่งผลกระทบในหลายด้าน ทั้งด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ สติปัญญา โดยเฉพาะส่งผลกระทบต่อสมองของเด็ก

นอกจากปัญหาที่กระทบต่อร่างกายและจิตใจแล้ว สื่อสังคมออนไลน์ยังถือเป็นภัยคุกคามเด็ก ผลสำรวจของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ในปี พ.ศ. 2563 เด็กไทยติดจอมือถือ โดยใช้เวลาอยู่กับหน้าจอ 35 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ซึ่งมากกว่าสถิติโลกที่ระบุไว้ว่าไม่ควรเกินสัปดาห์ละ 16 ชั่วโมง เด็กมีพฤติกรรมเข้าข่ายใช้มือถือจนติดมือถือมากขึ้น และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมากในอนาคต เด็กมีความเสี่ยงสูงจากการถูกกลั่นแกล้งทางออนไลน์ การติดตามการเคลื่อนไหวของเด็กในโลกออนไลน์ การเข้าถึงสื่อลามกทางเพศออนไลน์ และการถูกล่อลวงจากผู้ต้องการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็ก เด็กจะเข้าใจผิดในเรื่องความปลอดภัยของการใช้อินเทอร์เน็ตและการไม่เปิดเผยตัวตนบนโลกอินเทอร์เน็ต ทำให้เผลอไม่ระมัดระวัง จนกลายเป็นการผลักดันตนเองของพัฒนาการทางเพศ เช่น ความกล้าในการไปเปลี่ยนหน้าเว็บแคม หรือใช้การสื่อสารเพื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ และการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล เช่น สถานที่อยู่อาศัย เป็นต้น

2.1.3 การวิเคราะห์สื่อลามกเด็ก

สื่อลามกเด็ก หรือ child pornography มักเป็นภาพที่ดูโหดร้ายรุนแรงในสามัญสำนักของคนทั่วไป ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ในการปราบปรามการกระทำทารุณกรรมต่อเด็กในทางเพศเรียกสื่อลามกเด็กว่า “Child Sexual Abuse Material: CSAM ” และสื่อลามกเด็กที่อยู่ในรูปกราฟฟิก การ์ตูน หรือที่สร้างขึ้นจากคอมพิวเตอร์ จะเรียกว่า “Virtual Child Sexual Abuse Material: VCSAM”

ผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์จำนวนหนึ่งใช้สื่อสังคมออนไลน์ไปในทางที่ไม่เหมาะสม มีการบริโภคสื่อลามกเด็กเพื่อตอบสนองความต้องการทางเพศ การที่สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางที่เสียค่าใช้จ่ายน้อย ไม่ต้องเปิดเผยตัวตน รวดเร็ว ทำให้สื่อลามกเด็กนั้นกระจายอยู่บนอินเทอร์เน็ตเป็นจำนวนมากมาย อินเทอร์เน็ตได้ช่วยให้การส่งต่อภาพและสื่อเหล่านี้เป็นไปได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย ทำให้มีผู้ใช้เฉพาะกลุ่มสามารถสะสมภาพสื่อลามกเด็กกลายเป็นกิจกรรมที่มีขนาดใหญ่เป็นปัญหาการละเมิดทางเพศเด็กออนไลน์ที่รุนแรง สื่อลามกเด็กนี้สามารถถูกใช้เป็น

เครื่องมือหลอกล่อให้เด็กคนอื่นกระทำแบบเดียวกัน พร้อมโน้มน้าวให้เห็นว่า การกระทำเช่นนี้ไม่ผิดแปลก และไม่เป็นความผิด (จงเจริญ ศรีแก้ว กริมส์แมนน์, 2545: 16-18)

สื่อลามกเด็ก ในแต่ละวัฒนธรรมแต่ละประเทศตีความหมายลามกอนาจารได้หลายระดับแตกต่างกัน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านอาชญากรรมต่อเด็กขององค์การตำรวจสากล (Interpol⁵) ให้คำจำกัดความของ “สื่อลามกเด็ก” ว่า คือ ผลลัพธ์ของการเอาเปรียบหรือการละเมิดทางเพศต่อเด็ก ซึ่งจะเป็นโดยวิธีการใด ๆ ก็ตาม ตั้งแต่การบรรยายให้เห็นภาพ หรือโฆษณาการละเมิดทางเพศต่อเด็ก รวมไปถึงการพิมพ์หรือถ่ายภาพซึ่งมีจุดเน้นที่การกระทำทางเพศต่อเด็กหรือที่อวัยวะเพศของเด็ก เช่น การสร้างภาพของเด็กที่อยู่ในกิจกรรมทางเพศอย่างโจ่งแจ้ง ไม่ว่าจะเป็นภาพเด็กจริง ๆ หรือภาพที่ทำปลอมขึ้นมา หรือการแสดงอวัยวะทางเพศของเด็กในทางต่ำทราม ส่วนสื่อลามกเด็กทางเสียง คือ การใช้เครื่องเสียงใด ๆ ที่ใช้เสียงเด็กไม่ว่าจะเป็นเสียงจริงหรือเลียนเสียงขึ้นมา โดยมีจุดประสงค์เพื่อการสร้างความใคร่ของผู้เสพสื่อ และอาจอยู่ในรูปของข้อความที่อธิบายถึงปฏิบัติการทางเพศ

สื่อลามกเด็กในบริบททางวัฒนธรรมไทย จะหมายถึง ภาพหรือคลิปลามกของบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี ที่มีลักษณะทำให้เกิดความใคร่ทางกามารมณ์ กฎหมายได้ให้คำจำกัดความของ “สื่อลามกอนาจารเด็ก” คือ สื่อต่าง ๆ ที่แสดงให้รู้หรือเห็นถึงการกระทำทางเพศของเด็กหรือกับเด็กซึ่งมีอายุไม่เกิน 18 ปี หรือที่มีลักษณะสื่อไปในทางลามกอนาจาร ทั้งนี้ สื่อนั้นจะหมายถึง เอกสาร ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์ รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ

สื่อลามกเด็กตามนิยามของรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา หมายถึง สื่อต่าง ๆ ที่แสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติการทางเพศอย่างชัดเจนต่อเด็กที่อายุน้อยกว่า 18 ปี รวมถึงภาพของเด็กที่ถูกทำร้ายทางเพศ (Justice.gov, updated 2020)

2.2 กฎหมายสื่อลามกเด็ก

สื่อลามกเด็กได้มีการแพร่หลายไปอย่างกว้างขวาง เข้าถึงได้ง่ายและรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมต่อเด็กในการถูกล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์มากขึ้น การให้คำนิยามและตัวบทกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสื่อลามกเด็กในแต่ละประเทศแตกต่างกันไป ซึ่งทำให้เป็นความยากลำบากในการเอาผิดกับผู้ผลิตและเผยแพร่สื่อลามกเด็กบนอินเทอร์เน็ต และยังทำให้ผู้ที่หาเหยื่อเด็กมุ่งไปยังประเทศที่สามารถแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็กได้ และที่ที่กฎหมายคุ้มครองเด็กยังมีช่องโหว่

⁵ The International Criminal Police Organization: Interpol เป็นกลไกหรือตัวกลางสำคัญในการปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับคดีอาชญากรรมข้ามชาติต่าง ๆ ให้เป็นไปตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มีหน้าที่ติดต่อประเทศภาคีสมาชิกเพื่อทราบรายงานและสถิติอาชญากรรม

การที่จะต่อสู้กับปัญหาสื่อลามกเด็กได้ต้องใช้กฎหมายที่เหมือนหรือใกล้เคียงกัน และจำเป็นต้องมีวิธีการปฏิบัติที่เป็นสากลมาประยุกต์ใช้ในการจัดการปัญหาสื่อลามกเด็กในแต่ละประเทศให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ กฎหมายที่มีความเด็ดขาดและเหมือนหรือใกล้เคียงกันนี้ จะเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการที่จะจัดการปัญหาสื่อลามกเด็ก เพราะจะมีความสอดคล้องในการบัญญัติว่าการกระทำใดเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย และการบัญญัติบทลงโทษที่หนักจะเป็นการทำให้ทุกคนได้ตระหนักถึงปัญหานี้มากขึ้น

2.2.1 กฎหมายสากล

ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ ค.ศ. 1989 (Convention on the Rights of the Child: CRC) เป็นการให้ความคุ้มครองในเรื่องการแสวงหาประโยชน์เกี่ยวกับสิ่งลามกกระหว่างประเทศที่ได้มีแนวทางการคุ้มครองสิทธิเด็ก กำหนดเป็นมาตรฐานทางกฎหมายสำหรับคุ้มครองเด็กจากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศที่ไม่ชอบ และในพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 2000 ว่าด้วยเรื่องการขายเด็ก โสเภณีเด็ก และสื่อลามกอนาจารเด็ก (Optional Protocol to the Rights of the Child: the Sale of Children, Child Prostitution, and Child Pornography) ตาม 3 มาตรา 2 (c) ให้คำจำกัดความ “สื่อลามกอนาจารเด็ก” ว่าหมายถึง การแสดงใด ๆ ไม่ว่าจะมามีวิธีการใดก็ตามของเด็กที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางเพศอย่างเด่นชัด ไม่ว่าจะเป็นการทำจริงหรือสร้างทำ หรือการเผยให้เห็นส่วนของอวัยวะเพศเด็กเพื่อจุดประสงค์เกี่ยวกับทางเพศเป็นหลัก

การเผยแพร่ส่งต่อสื่อลามกเด็กทางอินเทอร์เน็ตยังทำให้เกิดปัญหาเรื่องเขตอำนาจรัฐ เพราะอาจบอกไม่ได้ว่าภาพและสื่อเหล่านี้มาจากที่ใด หรือเกิดความเสียหายที่ประเทศใด และควรใช้กฎหมายของประเทศใดมาดำเนินการ ฉะนั้นสภาแห่งยุโรป (Council of Europe) จึงได้ร่วมกันกำหนดอนุสัญญาว่าด้วยเรื่องอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ของสภายุโรป ค.ศ. 2001 (Convention on Cybercrime of the Council of Europe) ด้วยความคาดหวังให้มีการปฏิบัติการ และเกิดความร่วมมือแบบเดียวกับการดำเนินคดีอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ โดยเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดทางกฎหมาย ได้รวมถึงปัญหาของการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็กโดยมิชอบ (ECPAT, 2002) สภาแห่งยุโรปได้ให้ความหมายของสื่อลามกเด็กว่า เป็นโสตวัสดุใด ๆ ที่ใช้เด็กเป็นบริบททางเพศ หากดูในบริบทเรื่องเด็กจากความหมายของ Interpol สื่อลามกเด็กจะหมายถึงสื่อที่บรรยาย เสนอภาพเกี่ยวกับการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็กที่เน้นให้เห็นพฤติกรรมทางเพศของเด็ก

2.2.2 กฎหมายไทย

ในประเทศไทย แต่เดิมมีการพิจารณาแนวทางเพื่อกำหนดมาตรการการพิจารณาสื่ออันอาจเข้าลักษณะลามกอนาจาร ที่จะนำไปสู่ความเสื่อมเสียของศีลธรรมอันดีงามและวัฒนธรรมแห่งชาติ จึงได้ทำการพิจารณาโดยอาศัยข้อมูลจากแนวคำพิพากษาของศาล ความเห็นของอัยการ

และหลักเกณฑ์พิจารณาสิ่งพิมพ์ที่เข้าข่ายยับยั้งการมรณของตำรวจ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ทำให้ได้หลักเกณฑ์การพิจารณาสื่ออันอาจเข้าลักษณะลามกอนาจาร ดังนี้ (ธนวรรณ แจ่มสุวรรณ, 2543: 33-34 อ้างใน ศิริพร เสรีตานนท์, 2554: 23-24)

ภาพที่เข้าลักษณะลามกอนาจาร ได้แก่

1) ภาพแสดงการร่วมเพศ คือ ภาพที่แสดงให้เห็นว่ากำลังมีการร่วมเพศระหว่างชายกับหญิง ชายกับชาย หญิงกับหญิง คนกับสัตว์ ไม่ว่าภาพนั้นจะแสดงให้เห็นอวัยวะเพศหรือไม่ก็ตาม ภาพเปลือยกายกอดกับหญิง หรือการร่วมเพศวิถิตถาร ภาพปั้นแสดงการร่วมเพศ

2) ภาพเล่าโลมกันจนเป็นที่เข้าใจได้เองว่ากำลังร่วมเพศหรือกำลังจะร่วมเพศได้แก่ ภาพที่ทำให้ผู้ดูเข้าใจอย่างชัดเจนว่าจะมีการร่วมเพศกันต่อไปอย่างแน่นอน

3) ภาพที่แสดงเจตนาให้เห็นอวัยวะเพศของชายและหญิง ซึ่งไม่ได้ใช้ในวิชาการ แพทย์หรือการศึกษา และไม่ได้อยู่ในเอกสารการแพทย์หรือการศึกษา หรือมิใช่ภาพศิลปะ การพิจารณาถึงสิ่งประกอบภาพนั้นด้วยว่า ผู้พิมพ์มีเจตนาแท้จริงในทางการแพทย์หรือการศึกษาหรือไม่

ภาพอันอาจเข้าลักษณะหรืออาจนำไปสู่ความเสื่อมเสียศีลธรรมอันดีงามและวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้แก่

1) ภาพแสดงการเล่าโลมกัน ไม่ว่าผู้กระทำจะเป็นเพศเดียวกันหรือต่างเพศกัน และไม่ว่าผู้ดูนั้นจะมีเครื่องแต่งกายหรือไม่ก็ตาม เป็นภาพเล่าโลมกันจนเห็นได้ว่าการมีความรู้สึทางกามารมณ์

2) ภาพที่ต้องการแสดงความต้องการทางกามารมณ์ ได้แก่ ภาพที่แสดงท่าทางให้ผู้ดูเข้าใจได้ว่าผู้ดูนั้นกำลังมีอารมณ์

3) ภาพที่แสดงการเปลือยอกของหญิง ซึ่งไม่มีลักษณะเป็นภาพศิลปะ เช่น ภาพหญิงแต่งชุดละครสวมชุดแต่เปลือยอก

สื่ออันอาจเข้าลักษณะลามกอนาจารแต่เดิมไม่ได้กำหนดเกณฑ์อายุของเด็กที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายที่ชัดเจน ไม่มีนิยามในเรื่องสื่อลามกเด็ก ไม่มีฐานความผิดที่เกี่ยวกับสื่อลามกเด็กอย่างครอบคลุม และไม่มีอัตราโทษที่เหมาะสม นอกจากนั้นยังไม่มี การส่งเสริมให้ใช้มาตรการอื่นนอกจากมาตรการทางกฎหมายอย่างชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาและเกิดอุปสรรคในการแก้ปัญหา

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 บัญญัติให้การละเมิดทางเพศและการแสวงหาประโยชน์ทางเพศกับเด็กถือเป็นการทารุณกรรม ทั้งนี้ ครอบคลุมเพียงการกระทำผิดทางเพศต่อเด็กและการทำให้เด็กเสื่อมเสียเสรีภาพ หรือเกิดอันตรายแก่ร่างกายและจิตใจ ยังไม่รวมถึงเรื่องสื่อลามกเด็กและการเผยแพร่สื่อลามกเด็กโดยตรง ต่อมา มีการปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาเพื่อให้มี

การคุ้มครองเด็กมากขึ้น พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2558 ให้เพิ่ม คำว่า “สื่อลามกอนาจารเด็ก” ไว้ในมาตรา 1 (17) ทั้งยังให้คำนิยามของสื่อลามกอนาจารเด็กว่า เป็นวัตถุหรือสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการกระทำทางเพศของเด็กหรือกับเด็กซึ่งมีอายุไม่เกินสิบแปดปี โดยรูป เรื่อง หรือลักษณะสามารถสื่อไปในทางลามกอนาจาร ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของเอกสาร ภาพเขียน การพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์ รูปภาพ การโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ หรือรูปแบบอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน และให้หมายความถึงวัตถุหรือสิ่งต่าง ๆ ข้างต้นที่จัดเก็บในระบบคอมพิวเตอร์ หรือในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นที่สามารถแสดงผลให้เข้าใจความหมายได้ สื่อลามกเด็กในความหมายนี้เกี่ยวข้องกับทั้งเด็กชายและเด็กหญิงที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี เราจะทราบได้อย่างไรว่าเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีนั้น กฎหมายให้ใช้หลักกรรมเป็นเครื่องบ่งชี้เจตนาโดยดูจากพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ กฎหมายยังแยกชัดเจนระหว่างสื่อลามกเด็กและสื่อลามกผู้ใหญ่ บทลงโทษของการผลิต การค้า การเผยแพร่ การครอบครอง และการส่งต่อสื่อลามกเด็กจะมีบทลงโทษที่หนักกว่าสื่อลามกผู้ใหญ่

อย่างไรก็ตาม สื่อสังคมออนไลน์นั้นมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง กฎหมายจึงต้องมีการปรับให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีมากขึ้น ปัจจุบันไทยอยู่ระหว่างจัดทำร่างบทบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดต่อเด็กผ่านสื่อออนไลน์ ฝ่าฝืนตามคุกคาม แสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ วัตถุประสงค์ของการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเด็กนี้ ก็เพื่อให้ครอบคลุมการกระทำทางอินเทอร์เน็ต ในการสื่อสารเรื่องทางเพศต่อบุคคลที่อายุไม่เกิน 18 ปี (sexting) การล่อลวงเด็ก และเยาวชนที่เป็นการกระทำผ่านอุปกรณ์โทรคมนาคมและคอมพิวเตอร์ (online grooming) การกระทำที่เป็นการคุกคามจากการเฝ้าสะกดรอยติดตาม (stalking) การข่มขู่ว่าจะเผยแพร่และส่งต่อเรื่องไม่เหมาะสมทางเพศของผู้ถูกข่มขู่ (sextortion) และการถูกกลั่นแกล้งออนไลน์ (cyber bullying) จึงมีการปรับใช้บทลงโทษตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 มาตรา 14 วรรค 4 ที่ทำให้การนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลที่มีลักษณะอันลามกและประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงข้อมูลนั้นได้เป็นความผิด แต่การกระทำผิดของผู้กระทำการละเมิดเด็กออนไลน์นั้นส่วนใหญ่แล้วดาวนโหลดสื่อลามกอนาจารเด็กมาจากกลุ่มปิดบนอินเทอร์เน็ต หรือดำเนินกิจกรรมดังกล่าวผ่าน dark web⁶ ซึ่งเป็นช่องทางพิเศษ มิใช่บุคคลใด ๆ ก็เข้าถึงได้ อาจทำให้กฎหมายมาตรานี้มีช่องว่างที่ไม่สอดคล้องกับพฤติกรรมของยุคปัจจุบัน

⁶ เว็บมืด เป็นกลุ่มของเว็บไซต์ที่ซ่อนตัวในโลกอินเทอร์เน็ต เข้าถึงได้โดยเว็บเบราว์เซอร์เฉพาะเท่านั้น ไม่สามารถค้นหาได้จากโปรแกรมสืบค้นหาข้อมูล (search engine) ทั่วไป

2.2.3 กฎหมายสหรัฐอเมริกา

ภายใต้รัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา ตามบทบัญญัติเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับที่ 1 (First Amendment) ให้เสรีภาพในการแสดงออกของประชาชนชาวอเมริกัน แต่จะไม่คุ้มครองการละเมิดกฎหมายลามกอนาจาร โดยกฎหมายได้บัญญัติให้สื่อลามกเด็ก หมายถึง ภาพใด ๆ ก็ตามที่แสดงออกถึงพฤติกรรมทางเพศต่อเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นภาพถ่าย ภาพวิดีโอ ภาพดิจิทัล ภาพที่สร้างขึ้นจากคอมพิวเตอร์ซึ่งมาจากเด็กจริง ภาพที่ถูกสร้างตกแต่งดัดแปลงแต่ยังสามารถเห็นได้ว่าเป็นเด็ก รวมถึงฟิล์ม วิดีโอเทป ข้อมูลที่เก็บไว้ในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเรียกดูภาพลามกเด็กได้ ภาพดิจิทัลที่ดาวน์โหลด เหล่านี้ถือเป็นความเป็นความผิดภายใต้กฎหมายของรัฐบาลกลางสหรัฐอเมริกา ศาลสูงสหรัฐอเมริกาได้วางหลักการพิจารณาสื่อลามกอนาจารเด็กที่เรียกว่า Three-Pronged Test⁷ ไว้ 3 ประการ คือ (Justice.gov, 2021)

- 1) เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว บุคคลทำสิ่งที่ขัดต่อหลักบรรทัดฐานของชุมชนหรือไม่
- 2) ผลงานนั้นได้แสดง อธิบาย พฤติกรรมทางเพศไปในทางที่น่ารังเกียจ ไม่เหมาะสมตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายของรัฐหรือไม่
- 3) ผลงานนั้นเป็นสิ่งที่ปราศจากคุณค่าทางศิลปะ วรรณกรรม การเมือง และวิทยาศาสตร์หรือไม่

หากพิจารณาแล้วพบว่าสื่อที่เผยแพร่บนอินเทอร์เน็ตเข้าตามหลักเกณฑ์ทั้งสามประการ ให้ถือว่าเป็นสื่อลามกอนาจารเด็กและมีความผิด นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายอาญาของสหรัฐอเมริกา เห็นว่าสื่อลามกอนาจารเด็ก ให้หมายรวมถึงภาพใด ๆ ก็ตามที่ เป็นภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ภาพที่สร้างขึ้นโดยคอมพิวเตอร์ หรือภาพที่ผลิตขึ้นโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งแสดงเกี่ยวกับเพศที่เปิดเผย ถึงสื่อลามกเด็กจะมีวิวัฒนาการไปตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยี หากเป็นการใช้เด็กจริงหรือภาพกราฟิกเพื่อกระตุ้นความต้องการทางเพศให้ถือเป็นสื่อลามกเด็กทั้งสิ้น

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันสังคมโลกได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยมีนวัตกรรมและเทคโนโลยีเป็นตัวผลักดัน ลักษณะของการเปลี่ยนแปลงกลายเป็นการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและรุนแรงอย่างคาดไม่ถึง จนกลายเป็น “ดิสรัปชั่น” ที่ดิจิทัลและเทคโนโลยีเข้ามาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความเป็นอยู่ และการใช้ชีวิตประจำวันของคน เช่นเดียวกับแพลตฟอร์มของสื่อสังคมออนไลน์ เมื่อมีผู้ใช้ถึงระดับหนึ่งจะมี

⁷ หรือที่เรียกว่า Miller test มาจากคำพิพากษาของศาลสูงสหรัฐอเมริกาในการตัดสินคดี Miller v. California (1973) ต่อมาถือเป็นหลักเกณฑ์ในการพิจารณาสำหรับลูกขุนในการพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับสื่อลามกอนาจาร

การเติบโตอย่างก้าวกระโดดเพราะจะเกิด network effect ที่มีคนใหม่ ๆ อยากเข้าไปใช้งานเพราะเพื่อน ๆ คนรู้จักส่วนใหญ่ใช้งานกัน เมื่อจำนวนผู้ใช้สูงขึ้นส่งผลให้ดึงดูดผู้ใช้รายใหม่เข้ามาร่วมในสื่อสังคมออนไลน์นั้น ๆ ทำให้มีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น กลายเป็นการช่วยแบ่งปันเนื้อหา รูปภาพ วิดีโอ ข้อความ หรือบทความกันอย่างแพร่หลายรวดเร็ว ทำให้ระบบนิเวศของสื่อสังคมออนไลน์นั้น ๆ แข็งแรงขึ้น (สุวิมล วงศ์สิงห์ทอง, 2559: 18-20)

การไม่มีตัวตนหรือมีตัวตนซ่อนเร้นในโลกออนไลน์ ทำให้ผู้ใช้มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ต้องการโอ้อวดให้ผู้อื่นในโลกออนไลน์ได้รับรู้ จากการที่เด็กใช้เวลาหลายชั่วโมงต่อวันในการใช้อินเทอร์เน็ตหรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์และสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้มีโอกาสพบเจอกับกลุ่มคนที่ชอบสื่อลามกเด็ก ผู้ต้องการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก จนกลายเป็นปัญหาสำคัญของสังคม ฉะนั้นในหลาย ๆ ประเทศจึงมีการพัฒนาปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้ทันต่อเทคโนโลยีและการสื่อสารแบบใหม่นี้

จากพัฒนาการของกฎหมายคุ้มครองเด็กในสหรัฐอเมริกา มีความพยายามควบคุมการเผยแพร่สื่อลามกบนอินเทอร์เน็ตของบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี แต่เนื่องจากสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีสิทธิและเสรีภาพของบุคคลสูง ทำให้กฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวข้องกับสื่อลามกเด็กขัดต่อรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา และไม่สามารถนำมาใช้บังคับได้ (พลอยชมพู ม่วงเล็ก, 2558: 5-6) แต่กฎหมาย Children's Internet Protection Act of 2000 (CIPA) ฉบับนี้ กำหนดให้ห้องสมุดสาธารณะและโรงเรียนระดับชั้นอนุบาลถึงมัธยม ศึกษาตอนปลายที่ได้รับเงินสนับสนุนด้านเทคโนโลยีจากภาครัฐตามกฎหมาย LSTA (Library Services and Technology Act) ต้องมีมาตรการกลั่นกรองข้อมูลและเนื้อหา เพื่อไม่ให้เข้าถึงสื่อลามกบนอินเทอร์เน็ตของผู้เยาว์ซึ่งมีอายุต่ำกว่า 17 ปี มาตรการกลั่นกรองเนื้อหาดังกล่าวมิใช่มาตรการเด็ดขาดจึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกาและยังคงมีผลใช้บังคับในปัจจุบัน

จินตนนท์ ชญาตร์ ศุภมิตร (2560) เห็นว่า สื่อลามกอนาจารเด็กเป็นสื่อลามกที่ฉวยผลประโยชน์จากเด็ก การที่เด็กยังไม่โตเต็มที่มักกิจกรรมทางเพศ อาจทำให้เกิดการทำร้ายเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อเด็กในระยะยาว และพบว่าเด็กที่เข้าร่วมกิจกรรมทางเพศนั้น อาจเกิดจากการถูกล่อลวง บังคับข่มขู่ หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เนื่องจากยังมีวุฒิภาวะไม่เพียงพอ และเมื่อสื่อลามกเด็กถูกนำไปเผยแพร่ จะมีการส่งต่อกันบนอินเทอร์เน็ตอย่างรวดเร็วและเข้าไปเข้ามา สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การล่วงละเมิดทางเพศเด็กต่อไป

การศึกษาวิจัยของ ศรีดา ตันทะอติพานิช และคณาธิป ทองรวีวงศ์ (2020) ได้เป็นจุดเริ่มต้นของการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับสื่อออนไลน์ในเด็กเพื่อให้เด็กได้รับความคุ้มครองมากขึ้น ซึ่งเป็นที่มาของร่างบทบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดต่อเด็กผ่านสื่อออนไลน์ ฝ่าฝืนตามคุกคาม แสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ

ด้วยการที่รูปแบบการละเมิดทางเพศเด็กออนไลน์เปลี่ยนแปลงไป ผู้แสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กมักใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการล่อลวง โดยใช้ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ในการติดต่อพูดคุยและพัฒนาเป็นการใช้คำพูดเกี่ยวกับทางเพศ (sexting) รวมถึงการส่งภาพสื่อที่มีเนื้อหาคะตุ้นทางเพศ โดยส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการล่อลวงละเมิดเด็ก กฎหมายเกี่ยวกับเด็กโดยทั่วไปยังไม่ครอบคลุมไปถึงเรื่องการสร้างความเป็นมิตรตีสนิทกับเด็กให้หลงเชื่อ เพื่อล่อลวงละเมิดทางเพศหรือเพื่อทารุณกรรมทางเพศในภายหลัง (child grooming) ผู้ศึกษาวิจัยจำนวนหนึ่งพยายามคิดค้นเทคโนโลยีเพื่อตรวจจับสื่อที่มีลักษณะเข้าข่ายสื่อลามกเด็ก และศึกษารูปแบบการเผยแพร่ของสื่อเหล่านั้นบนอินเทอร์เน็ต (Cano, Fernandez and Alanik, 2014), (Gunawan, Ashianti, and Sekishita, 2018), (Ngejane, Eloff, and Marivate, 2020) นอกจากนี้จะใช้เทคโนโลยี machine learning โดยการพัฒนาให้เครื่องคอมพิวเตอร์เรียนรู้เองจากข้อมูลจำนวนมากที่ถูกป้อนเข้าไป ถือเป็นสมองของปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อตรวจจับและดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งต่อสื่อลามกเด็ก (child sexual abuse medias: CSAM) ที่อยู่ในโลกอินเทอร์เน็ตและที่ถูกเก็บไว้ในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ (Bursztein et al, 2019) และ (Pereira, Dodhia, and Brown, 2020)

นอกจากเรื่องการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวกับสื่อลามกเด็ก และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในเด็กแล้ว ยังมีนักวิจัยอีกจำนวนหนึ่งพัฒนาวิธีการ และเครื่องมือด้วยการใช้ machine learning ในการตรวจจับภาพลามก และลบภาพเหล่านั้นออกจากอินเทอร์เน็ตแบบอัตโนมัติ (Quayle and Taylor, 2002), (Bursztein, et al, 2019), (UNODC, 2015), (UNICEF, 2016), และ (ECPAT, 2008) และแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ในสหรัฐอเมริกาเองก็ให้ความร่วมมือในการลบหรือเฝ้าระวังสื่อลามกเด็กจากแพลตฟอร์ม (Gillespie, 2018) ส่วนงานศึกษาวิจัยของไทยจะเน้นไปในเรื่องมาตรการปกป้องคุ้มครองเด็กในการใช้สื่อสังคมออนไลน์อย่างระมัดระวังเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อจากผู้แสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก

บทที่ 3

ผลการศึกษา

ในโลกยุคดิจิทัลที่มีเทคโนโลยีมีประสิทธิภาพสูง การติดต่อสื่อสารเป็นโลกไร้พรมแดน อาชญากรรมในปัจจุบันจึงเกิดได้อย่างไร้พรมแดน ประกอบกับแต่ละประเทศมีบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมและกรอบการบังคับใช้กฎหมายที่ต่างกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้กฎหมายและนโยบายต่างประเทศของไทยต้องมีการพัฒนา เพื่อให้ทันต่อวิวัฒนาการทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก และเหมาะสมสอดคล้องกับหลักสากล การประสานความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันปราบปรามและควบคุมอาชญากรรมที่ไร้พรมแดน

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาเห็นความสำคัญของปัญหาการละเมิดทางเพศเด็กออนไลน์ซึ่งแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วและมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำให้สื่อลามกเด็กยังมีอยู่มากบนโลกอินเทอร์เน็ตทั้งที่หลายหน่วยงานได้ร่วมกันควบคุมและปราบปรามอย่างเต็มที่ สื่อลามกเด็กเหล่านี้ยังนำไปสู่การทารุณกรรมและการประทุษร้ายทางเพศต่อเด็กเพื่อให้ได้มาซึ่งสื่อลามกอนาจาร เป็นการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก จึงใช้กรณีศึกษาของไทยเทียบกับสหรัฐอเมริกาเพื่อให้เห็นอุปสรรค จุดแข็งและจุดอ่อนของไทยในการดำเนินการต่อกรณีดังกล่าว โดยจำแนกการศึกษา ดังนี้ (1) การวิเคราะห์แนวทางการจัดการสื่อลามกเด็กออนไลน์ (2) การวิเคราะห์มาตรการปกป้องคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิดทางเพศผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และ (3) บทเรียนความสำเร็จของความร่วมมือระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา ในการปราบปรามอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดทางเพศเด็กและสื่อลามกเด็กออนไลน์ เพื่อหาแนวทางการเพิ่มช่องทางและพัฒนาศักยภาพของความร่วมมือดังกล่าว

3.1 แนวทางการจัดการสื่อลามกเด็กออนไลน์

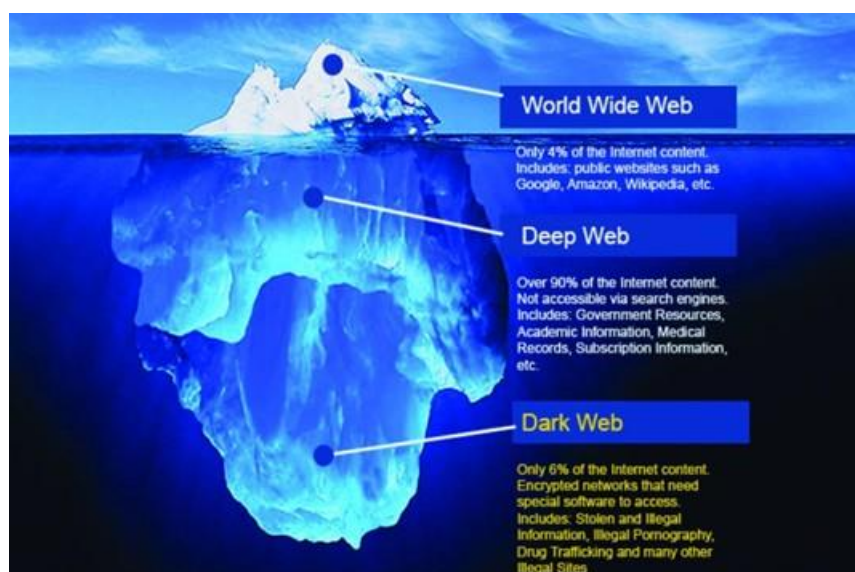
สื่อลามกเด็กออนไลน์ที่อยู่บนอินเทอร์เน็ตเป็นปัญหาสำคัญต่อการคุ้มครองสิทธิเด็กและการเฝ้าระวังบรรเทาความบอบช้ำทางจิตใจของผู้ถูกละเมิด กฎหมายเกี่ยวกับเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศออนไลน์ขณะนี้ ยังก้าวไม่ทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและการพัฒนาของสื่อสังคมออนไลน์ ศูนย์อาชญากรรมทางดิจิทัลของไมโครซอฟท์รายงานว่า เมื่อปี พ.ศ. 2561 ทุกหนึ่งนาทีกจะมีไฟล์สื่อลามกอนาจารกระจายกระจายอยู่ในระบบอินเทอร์เน็ตทั่วโลกไม่น้อยกว่า 800 ภาพ (Microsoft, 2018 อ้างใน อัครณัฐ กชกร และภิญโญ, 2020: 182) และมีไม่น้อยกว่า 1.8 ล้านไฟล์

ที่กระจายบนอินเทอร์เน็ตไปทั่วโลก (Nadeem et al., 2019: 264) จากฐานข้อมูล International Child Sexual Exploitation (ICSE) ของ Interpol ซึ่งเก็บรวบรวมภาพและวิดีโอลามกเด็ก และสื่อการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กจำนวนมากเพื่อใช้ในการสืบสวน พบว่าในจำนวนประมาณ 1 ล้านไฟล์สามารถระบุตัวตนเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการละเมิดทางเพศออนไลน์ได้เพียงครึ่งหนึ่ง และในจำนวนที่ไม่สามารถระบุตัวตนเด็กได้นั้น 72.5% ได้มีการระบุเพศเด็กไว้ โดยแบ่งเป็น 64.8% เป็นสื่อที่เป็นเด็กหญิง 31.1% เป็นสื่อที่เป็นเด็กชาย และ 4.1% เป็นสื่อที่มีทั้งเด็กหญิงและเด็กชาย สังเกตได้ว่าสื่อที่เป็นเด็กชายจะพบว่าการกระทำทารุณกรรมทางเพศรุนแรงมากกว่าในเด็กหญิง ทั้งนี้เพราะผู้ละเมิดทางเพศเด็กชายนั้น จะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมทางเพศหรือความรู้สึกทางเพศที่ผิดไปจากบุคคลทั่วไปในการทำให้เกิดแรงกระตุ้นทางเพศ (paraphilia) (ตามรูปภาพที่ 3.1) (Interpol & ECPAT, 2018: 3)

ภาพที่ 3.1 แสดงสัดส่วนเพศของเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ

สื่อลามกเด็กออนไลน์กลายเป็นปัญหาที่กระจายไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีไม่เพียงทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้แสวงหาประโยชน์ทางเพศและเด็กติดต่อสื่อสารกันได้ง่ายขึ้นโดยไม่ต้องกังวลในเรื่องของภาษา แต่ยังทำให้การผลิตและเผยแพร่สื่อลามกเด็กออนไลน์สามารถหลบหลีกการตรวจจับจากเจ้าหน้าที่รัฐได้ เพราะเทคโนโลยีสมัยใหม่มีประสิทธิภาพในการให้ความเป็นส่วนตัว นอกจากนี้ยังมีเว็บไซต์ใต้ดินหรือที่รู้จักกันว่าเป็น dark web ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเว็บไซต์ผิดกฎหมายไม่ปรากฏอยู่ในฐานข้อมูลการสืบค้นทั่วไปที่เราใช้กัน ไม่อนุญาตให้บุคคลภายนอกเข้าถึงโดยวิธีการปกติ ไม่เก็บประวัติการใช้งาน และมีการปกปิดข้อมูลเจ้าของเว็บไซต์และผู้ทำธุรกรรมกับเว็บไซต์นั้น จึงเป็นการยากอย่างยิ่งสำหรับเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปเฝ้าระวังและตรวจสอบ

ภาพที่ 3.2 แสดงถึงชั้นของเว็บเบราว์เซอร์บนโลกอินเทอร์เน็ต⁸

จากภาพที่ 3.2 ภูเขาน้ำแข็งจะหมายถึงชั้นของการเข้าถึงเว็บไซต์ โดยชั้นที่โผล่อยู่เหนือทะเลคือ world wide web (www) เป็นเว็บเบราว์เซอร์ที่คนทั่วไปใช้งานเพื่อค้นหาข้อมูลโดยใช้โปรแกรมค้นหาข้อมูลในอินเทอร์เน็ต (search engine) ที่มีการจัดการเว็บไซต์เป็นระบบฐานข้อมูล ถัดลงมาเป็นส่วน deep web จะมีเว็บไซต์ที่ถูกซ่อนไว้ทำให้ search engine ตามปกติหาไม่เจอ เพราะทำไว้ใช้เฉพาะภายในองค์กรที่ต้องมีรหัสผ่านเพื่อเข้าใช้งาน เช่น ระบบบริหารเน็ตภายในองค์กร เป็นต้น และส่วนที่อยู่ลึกที่สุดจะเป็น dark web เป็นที่ที่ใช้ในการทำกิจกรรมผิดกฎหมายบนอินเทอร์เน็ต dark web เป็นเว็บเบราว์เซอร์ที่อำพรางการเข้าถึงจึงเข้าถึงได้ยาก และตรวจสอบย้อนกลับได้ยาก ทำให้กลุ่มคนที่ต้องการทำผิดกฎหมายจะใช้ช่องทางนี้ในการติดต่อสื่อสารกันเฉพาะกลุ่ม มีกรณีที่ผู้ดาวน์โหลดสื่อลามกเด็กจำนวนมากจาก dark web ไว้ในครอบครองและถูกจับกุมได้ ซึ่งเมื่อพันโทชกไปกระทำผิดแบบเดิมซ้ำ ๆ เหตุผลเพราะผู้กระทำความผิดรู้สึกปลอดภัยเมื่อใช้ dark web เพราะไม่ต้องเปิดเผยตัวตน นอกจากนี้ ยังมีการแลกเปลี่ยนสื่อลามกเด็กบนเครือข่ายคอมพิวเตอร์แบบ peer-to-peer (P2P network) ซึ่งกระทำได้ง่าย รวดเร็วและปลอดภัย โดยระบบดังกล่าวใช้การเชื่อมต่อคอมพิวเตอร์โดยตรงระหว่างผู้ใช้งาน โดยไม่ต้องผ่านเครือข่ายกลางหรือเซิร์ฟเวอร์ในการแบ่งปันไฟล์

นอกจากความลึกลับซับซ้อนของโลกอินเทอร์เน็ตและระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ขนาดมหึมา การจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ยังเปลี่ยนไปจากเดิมที่เก็บข้อมูลไว้ในฮาร์ดดิสก์ หรืออุปกรณ์เก็บข้อมูลและสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ เช่น usb drive, memory card ปัจจุบันยังมี

⁸ www.wired.com/, 2021

การจัดเก็บข้อมูลแบบ cloud storage ซึ่งเป็นที่เก็บข้อมูลขนาดใหญ่มหาศาลบนอินเทอร์เน็ต ที่ผู้ใช้บริการฝากข้อมูลไว้ในที่จัดเก็บของผู้ให้บริการซึ่งไม่ทราบว่ายู่ที่ไหนในโลก แต่เข้าถึงได้ง่ายตลอดเวลา รวดเร็วและมีราคาถูก ยังไม่นับรวมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่อำนวยความสะดวกและให้ความบันเทิงทั้งหลายที่เราเรียกว่า IoT หรือ Internet of Things (อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง) ซึ่งเป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีการฝังวงจรอิเล็กทรอนิกส์ ซอฟต์แวร์ และเซ็นเซอร์ ทำให้สามารถเชื่อมต่อกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ อุปกรณ์อัจฉริยะเหล่านี้สามารถบันทึกแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างอุปกรณ์กันตัวเอง ถูกควบคุมได้จากระยะไกล และข้อมูลจากอุปกรณ์เหล่านี้จะถูกส่งไปเก็บรวมกันที่คลาวด์ (cloud) สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นตัวอย่างการพัฒนาเทคโนโลยีให้มีความซับซ้อน เพื่อให้ผู้ใช้งานใช้งานได้อย่างสะดวกสบาย แต่กลายมาเป็นอุปสรรคสำหรับเจ้าหน้าที่ในการตรวจค้นและสืบหาพยานหลักฐานดิจิทัล

การปฏิบัติการตรวจจับสื่อลามกเด็กออนไลน์ในไทยและสหรัฐแตกต่างกันในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความร่วมมือกับผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ การมีเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ การมีฐานข้อมูลอาชญากรรมขนาดใหญ่ และความเชี่ยวชาญในปฏิบัติการสืบค้น เป็นต้น

3.1.1 แนวทางการปฏิบัติในไทย

การสำรวจสื่อลามกเด็กออนไลน์ ข้อมูลและงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์ทางเพศเด็กออนไลน์ในไทยยังพบน้อยในเชิงสถิติวิจัย แต่โดยในเชิงพฤติกรรมทางสังคม มีงานวิจัยที่บ่งชี้ว่า ปัญหาสื่อลามกเด็กออนไลน์กลายเป็นพฤติกรรมต้น ๆ ที่เด็กไม่ทราบว่าเป็นอันตราย และนำไปสู่การทารุณกรรมทางเพศและถ่ายภาพบันทึกไว้ เพื่อนำไปใช้แสวงหาประโยชน์ทางเพศ ซึ่งเกิดขึ้นมากแต่ไม่มีการเก็บสถิติบันทึกที่ชัดเจน เนื่องจากมักเป็นกรณีที่เหยื่อหรือครอบครัวไม่ต้องการให้เป็นข่าว เมื่อเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศและเข้าไปสู่วงจรสื่อลามกเด็กโดยไม่ตั้งใจ จนนำไปสู่การค้ามนุษย์ ปัญหานี้ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชาติอีกด้วย เนื่องจากปัญหาดังกล่าวได้ยัดเยียดไปสู่การจัดอันดับการค้ามนุษย์ โดยในปี พ.ศ. 2564 กระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาจัดอันดับการค้ามนุษย์ของไทยให้อยู่ใน-tier 2 กลุ่มประเทศเฝ้าระวัง (watch list) ซึ่งถูกลดอันดับจากเดิมที่เพิ่งปรับเป็น-tier 2 กลุ่มประเทศที่ดำเนินการยังไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำโดยสมบูรณ์แต่มีความพยายามปรับปรุงแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์อย่างมีนัยสำคัญ (Countries whose governments do not fully meet the Trafficking Victims Protection Act's minimum standards, but are making significant efforts to meet those standards)

ไทยเองยังต้องอาศัยข้อมูลสื่อลามกเด็กออนไลน์ส่วนใหญ่จากหน่วยงานระหว่างประเทศ และจากความร่วมมือขององค์กรต่าง ๆ ที่อยู่ในไทย เช่น National Center for Missing

and Exploited Children: NCMEC⁹ เป็นศูนย์เพื่อเด็กหายและถูกฉวยหาผลประโยชน์แห่งชาติ สหรัฐอเมริกา ได้รวบรวมสถิติการรายงานสื่อลามกเด็กออนไลน์จากไทย พบว่าในปี ค.ศ. 2019-2020 มีจำนวนรายงานการพบเห็นสื่อลามกเด็กออนไลน์ถึง 355,396 และ 397,743¹⁰รายการ ตามลำดับ โดยข้อมูลดังกล่าวจะถูกส่งผ่านมายังหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย เช่น หน่วยสืบสวนเพื่อความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ (Homeland Security Investigation: HSI) ในสังกัดของกองตรวจคนเข้าเมืองและศุลกากรแห่งสหรัฐอเมริกา (U.S. Immigration and Customs Enforcement: ICE) แห่งกระทรวงความมั่นคงแห่งสหรัฐอเมริกา (U.S. Department of Homeland Security: DHS) ภาพที่ 3.3 และ 3.4 แสดงตัวอย่างรายงานข้อมูลจาก NCMEC ถึงการพบสื่อลามกเด็กออนไลน์จากไทย ซึ่งปรากฏรายละเอียดของแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ ประเภทสื่อ จำนวนไฟล์ แหล่งที่มาที่แสดงโดย IP address¹¹ และผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตของ IP address นั้น ๆ ในไทย โดยการประสานความร่วมมือและสนับสนุนการดำเนินการทางกฎหมายกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในไทย เพื่อให้สามารถติดตามตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดี และเพื่อช่วยเหลือเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศโดยเร็ว

NCMECID	Filename	Upload IP	Upload Unix Timestamp	Upload DateTime (PST)	Law Enforcement Agency	Law Enforcement Agency (2)
2519061	img.43.jpg	223.205.214.118	1403071333	6/17/14 23:02	ICE (Thailand)	NONE
2519061	img.44.jpg	223.205.214.118	1403070834	6/17/14 22:53	ICE (Thailand)	NONE
2519061	img.45.jpg	223.205.214.118	1403068726	6/17/14 22:18	ICE (Thailand)	NONE
2519061	img.46.jpg	223.205.214.118	1403069048	6/17/14 22:24	ICE (Thailand)	NONE
2519061	img.47.jpg	223.205.214.118	1403070881	6/17/14 22:54	ICE (Thailand)	NONE
2519061	img.42.jpg	223.205.214.118	1403069756	6/17/14 22:35	ICE (Thailand)	NONE
2519061	img.41.jpg	223.205.214.118	1403069416	6/17/14 22:30	ICE (Thailand)	NONE
2519061	img.40.jpg	223.205.214.118	1403068618	6/17/14 22:16	ICE (Thailand)	NONE
2519061	img.4.jpg	223.205.214.118	1403069132	6/17/14 22:25	ICE (Thailand)	NONE
2519061	img.39.jpg	223.205.214.118	1403070658	6/17/14 22:50	ICE (Thailand)	NONE
2519061	img.38.jpg	223.205.214.118	1403070842	6/17/14 22:54	ICE (Thailand)	NONE
2519061	img.37.jpg	223.205.214.118	1403070158	6/17/14 22:42	ICE (Thailand)	NONE
2519061	img.36.jpg	223.205.214.118	1403070117	6/17/14 22:41	ICE (Thailand)	NONE
2519061	img.48.jpg	223.205.214.118	1403071217	6/17/14 23:00	ICE (Thailand)	NONE
2519061	img.49.jpg	223.205.214.118	1403070219	6/17/14 22:43	ICE (Thailand)	NONE
2519061	img.5.jpg	223.205.214.118	1403070637	6/17/14 22:50	ICE (Thailand)	NONE

ภาพที่ 3.3 ตัวอย่างการรวบรวมข้อมูลจาก NCMEC ที่พบรายการสื่อลามกเด็กจาก IP address ในไทย

⁹ องค์การไม่แสวงหาผลกำไร ถูกตั้งขึ้นโดยสภากรองเกรสแห่งสหรัฐอเมริกา เป็นศูนย์ข้อมูลเด็กหายและเด็กถูกละเมิดแห่งชาติ ทำหน้าที่ประสานข้อมูลระหว่างสื่อสังคมออนไลน์และหน่วยงานรัฐทั้งในประเทศและนอกประเทศ

¹⁰ CyberTipline Reports by Country from NCMEC

¹¹ คือหมายเลขประจำเครื่องคอมพิวเตอร์ ที่สามารถบ่งชี้ได้ว่าเครื่องคอมพิวเตอร์นั้นตั้งอยู่ที่ใดในขณะที่ใช้งานเว็บไซต์

Reporting Electronic Service Provider (ESP)								
Submitter:		Point of Contact for Law Enforcement:						
Yahoo! Inc		compliance-inquiries@yahoo-inc.com						
Business Address: 701 First Avenue Sunnyvale, CA 94089 United States		http://us.info.pdprev.global.media.yahoo.com/transparenc y-report/us/law-enforcement-guidelines/						
mooret@yahoo-inc.com								
Incident Information								
Incident Type:		Child Pornography (possession, manufacture, and distribution)						
Incident Time:		06-19-2014 04:03:33 UTC						
User or Person Being Reported								
Screen/User Name:		77617143@N03						
IP Address:		223.205.214.118 (Upload) 06-18-2014 06:02:49 UTC						
Uploaded File Information								
Number of uploaded files:		58						
Uploaded File Information								
Filename:		img_36.jpg						
Source Information:								
Type	Value	Event	Date/Time					
IP Capture	223.205.214.118	Upload	06-19-2014 04:03:35 UTC					
Geo-Lookup (Images)								
IP Address	Country	Region	City	Metro Code	Postal Code	Area Code	Lat/Long	ISP/Org
223.205.214.118	Thailand			0		0	15.000000/ 100.000000	Triple T Internet PCL/ Triple T Internet PCL

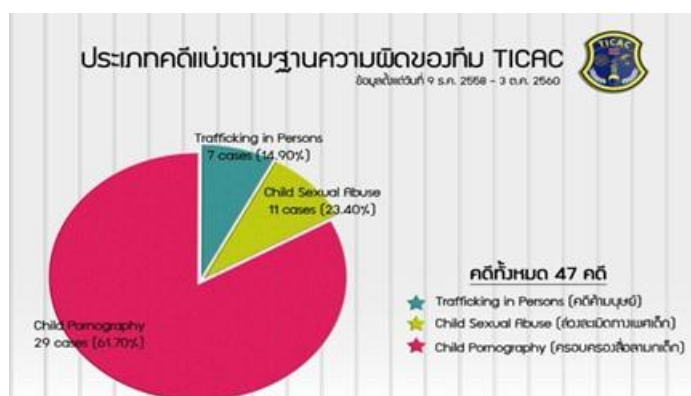
ภาพที่ 3.4 ตัวอย่างบางส่วนจากรายงาน NCMEC ที่แจ้งข้อมูลสื่อลามกเด็กที่พบบนอินเทอร์เน็ต

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้จัดตั้งคณะทำงานปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต หรือ TICAC¹² เพื่อช่วยเหลือเด็กที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ และจับกุมตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมาย และในปี พ.ศ. 2560 TICAC ได้ลงนามใน

¹² Thailand Internet Crimes Against Children ถูกจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 8 ม.ค. 2559 ภายใต้หลักการยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยได้รับความร่วมมือในการจัดตั้งจากกระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิสหรัฐอเมริกา (HSI) และสำนักงานสอบสวนกลาง (FBI) ประจำประเทศไทย

ข้อตกลงแบ่งปันข้อมูลเพื่อต่อต้านการแสวงหาประโยชน์จากเด็ก (CyberTipline Remote Access Policy) ของ NCMEC ทำให้ TICAC เข้าถึงฐานข้อมูลข่าวกรองด้านอาชญากรรมในเรื่องการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก และสามารถเข้าถึงข้อมูลจาก CyberTipline Report ของ NCMEC ได้โดยตรงจนสามารถดำเนินคดีและช่วยเหลือเด็กได้รวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ TICAC และหน่วยบังคับใช้กฎหมายอื่น ๆ ของไทยยังได้ร่วมมือกับ FBI ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ภายในเขตอำนาจของกระทรวงยุติธรรมสหรัฐฯ ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลในการปฏิบัติงานการล่วงละเมิดทางเพศเด็กออนไลน์ในไทย โดยเน้นการสืบสวนแฝงตัวเข้าไปในกลุ่มสื่อสังคมออนไลน์ต่าง ๆ (online undercover)

จากสถิติการจับกุมของ TICAC ระหว่างปีพ.ศ. 2558-2560 เฉพาะคดีครอบครองและเผยแพร่สื่อลามกเด็กมีทั้งสิ้น จำนวน 29 คดี คดีล่วงละเมิดทางเพศเด็ก จำนวน 11 คดี และคดีค้ามนุษย์ในเด็ก จำนวน 7 คดี นอกจากนี้ ยังพบว่ามีกรณีลักลอบให้เด็กถ่ายคลิปทางเพศแล้วเผยแพร่ในสื่อออนไลน์มากกว่า 300 กรณีที่ยังต้องสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งเชื่อว่ายังมีการลักลอบกระทำความผิดอีกจำนวนมาก

ภาพที่ 3.5 แสดงสถิติการจับกุมการละเมิดทางเพศและการค้ามนุษย์เด็ก โดย TICAC ในระหว่างวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2558-3 ตุลาคม พ.ศ. 2560¹³

ปัจจุบันไทยเองยังไม่มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเหลือในการทำงานด้านการตรวจจับสื่อลามกเด็กออนไลน์ ยังไม่มีการจัดทำฐานข้อมูลสื่อลามกเด็กระดับประเทศเพื่อเชื่อมโยงกับระบบฐานข้อมูลของต่างประเทศ ในขณะเดียวกันไทยยังไม่มีมาตรการบูรณาการกับผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในการสอดส่องสื่อลามกเด็กที่อยู่บนเครือข่ายของตน การดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต้องอาศัยรายงานและข้อมูลจากต่างประเทศ

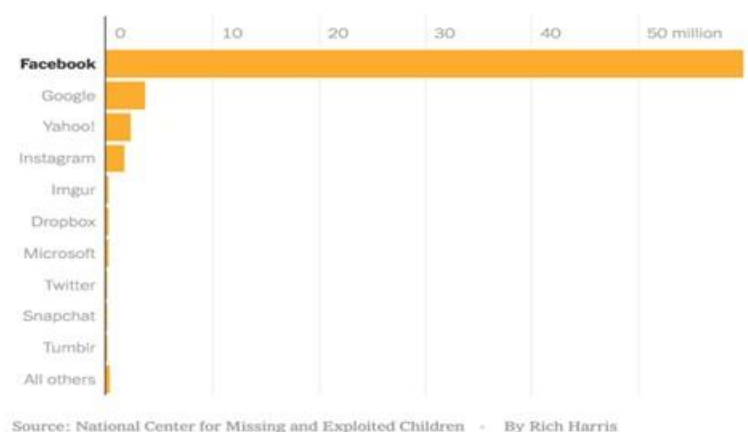
¹³ www.ticac.police.go.th

3.1.2 แนวทางการปฏิบัติในสหรัฐอเมริกา

แพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ส่วนใหญ่ผู้ให้บริการจะอยู่ในสหรัฐอเมริกา อาทิ Facebook, Instagram, Snapchat, Messenger หรือ Discord เป็นต้น สื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้เป็นช่องทางการสื่อสารที่ได้รับความนิยมในกลุ่มเด็ก ศูนย์เพื่อเด็กหายและถูกฉวยหาผลประโยชน์แห่งชาติสหรัฐอเมริกา หรือ NCMEC เล็งเห็นจุดนี้ จึงร่วมมือกับสื่อสังคมออนไลน์ขนาดใหญ่จำนวนมากให้ช่วยแจ้งเบาะแสและรายงานเรื่องสื่อลามกเด็กออนไลน์ที่ปรากฏบนแพลตฟอร์มของตนเอง เมื่อ NCMEC ได้รับแจ้งจากแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์แล้ว จะรายงานไปยังหน่วยงานรัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในสหรัฐอเมริกาและประเทศภาคีที่มีการกระทำผิดเกิดขึ้น ทั้งยังประสานความร่วมมือกับองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรต่าง ๆ ในการรับรายงาน และต่อส่งให้เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้อง

NCMEC ได้ตั้งระบบรายงานการละเมิดเด็กทางเพศออนไลน์ขึ้น เรียกว่า Cyber Tipline ที่ภาครัฐ ผู้ให้บริการอิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสังคมออนไลน์ สามารถรายงานหรือแจ้งเบาะแสเรื่องสื่อลามกเด็กในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นไฟล์ภาพ เสียง วิดีโอ หรือข้อความที่แสดงถึงการละเมิดทางเพศเด็กบนแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ในโลกอินเทอร์เน็ต

ตัวอย่างการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่าง NCMEC และบริษัทสื่อสังคมออนไลน์ขนาดใหญ่ เช่น เมื่อปี ค.ศ. 2020 Facebook รายงานการพบเห็นสื่อลามกเด็กทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว คิดเป็น 85% จากรายงานทั้งหมดจากผู้ให้บริการ (ภาพที่ 3.6) หรือคิดเป็นตัวเลขเทียบเท่ากับจำนวนสื่อลามกเด็กประมาณ 60 ล้านรายการ และ Instagram แพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ภายใต้ Facebook พบสื่อลามกเด็กไม่น้อยกว่า 1.7 ล้านรายการในปีเดียวกัน ตัวเลขเหล่านี้บ่งชี้ถึงจำนวนผู้ที่แสวงหาประโยชน์ทางเพศเด็ก ที่แม้จะมีการถูกจับกุมดำเนินคดีแล้วก็ยังมีความเพิ่มขึ้น และนิยมใช้สื่อสังคมออนไลน์ที่เป็นที่นิยมในกลุ่มคนทั่วไปซึ่งมีจำนวนสมาชิกมหาศาล สำหรับการเผยแพร่ส่งต่อซึ่งสื่อลามกเด็กนั้น แพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ขนาดใหญ่อื่น ๆ ก็ได้ให้ความร่วมมือเฝ้าระวังและรายงานไปยัง NCMEC หรือแม้กระทั่งช่วยลบสื่อลามกเด็กนั้นออกจากแพลตฟอร์ม โดยใช้เทคโนโลยีและทีมผู้เชี่ยวชาญของตนเอง

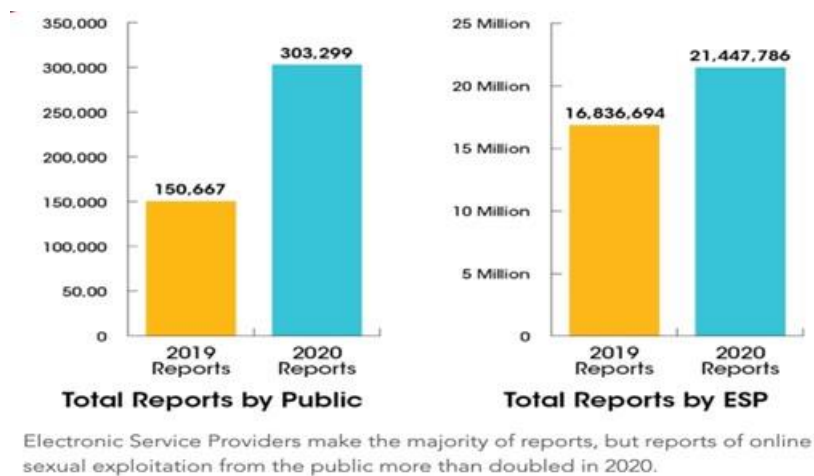

ภาพที่ 3.6 แสดงถึงความร่วมมือในการแจ้งเบาะแสสื่อลามกเด็กของผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์¹⁴

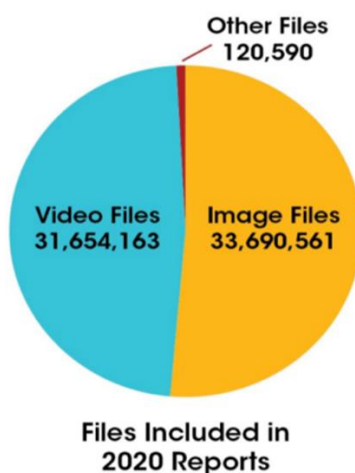
เฉพาะการแจ้งเบาะแสสื่อลามกเด็กออนไลน์ที่รวบรวมโดย NCMEC พบว่า จำนวนการเผยแพร่สื่อลามกเด็กออนไลน์เพิ่มจำนวนขึ้นทุกปี จากภาพที่ 3.7 และ 3.8 แสดงถึงสถิติการได้รับรายงานเรื่องสื่อลามกเด็กออนไลน์ทั่วโลกผ่านระบบ CyberTipline ในช่วงปี ค.ศ. 2019-2020 พบภาพสื่อลามกเด็กในรูปของภาพนิ่ง วิดีโอ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น จำนวน 65.4 ล้านไฟล์ และจากรายงานการพบเห็นสื่อลามกออนไลน์เด็กจากประชาชนทั่วไป และจากผู้ให้บริการอิเล็กทรอนิกส์¹⁵ (electronic service provider: ESP) เพิ่มสูงขึ้นเป็นเท่าตัวจาก 150,667 ไฟล์ ในปี ค.ศ. 2019 เป็น 303,299 ไฟล์ ในปี ค.ศ. 2020 และผู้ใช้สื่อสังคมออนไลน์ทั่วไปสามารถรายงานต่อ NCMEC แบบอัตโนมัติออนไลน์ หรือจะแจ้งไปยังสื่อสังคมออนไลน์ที่กำลังใช้งานอยู่ในขณะนั้นได้ทันที โดยการ “flagging” ซึ่งเป็นการติดธงแดงไปบนหน้าที่พบเห็นสื่อลามกออนไลน์เด็ก เพื่อแจ้งเตือนให้เจ้าของสื่อสังคมออนไลน์นั้น มาทำการตรวจสอบเพื่อตัดสินใจว่าจะลบโพสต์นั้นออกหรือไม่ เท่ากับช่วยเป็นหูเป็นตาให้กับแพลตฟอร์มนั้น ๆ

¹⁴ www.missingkids.org/ourwork/ncmecdata

¹⁵ ผู้ให้บริการเทคโนโลยีและการสื่อสารออนไลน์โดยรวม

ภาพที่ 3.7 แสดงรายงานจำนวนไฟล์ของสื่อลามกเด็กออนไลน์ ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 2019-2020

ภาพที่ 3.8 จากจำนวนการรายงาน 21.7 ล้านครั้ง ผ่านระบบ CyberTipline ในปี ค.ศ. 2020 พบสื่อลามกเด็กในรูปของภาพนิ่ง วิดีโอ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น เป็นจำนวนถึง 65.4 ล้านไฟล์

ล่าสุดในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2564 Google ได้ออกนโยบายใหม่ ให้เด็กที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ สามารถขอให้ Google ลบภาพไม่เหมาะสมของตนเองออกจากแพลตฟอร์มทั้งหมดของ Google และ YouTube จากผลการค้นหาต่าง ๆ ได้ เพื่อปกป้องเด็กทั่วโลกจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศผ่านแพลตฟอร์มของ Google และ YouTube ให้ได้มากที่สุด และเพิ่มนโยบายปกป้องคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ให้เป็นส่วนตัวมากขึ้น เช่น มีระบบการสืบค้นปลอดภัย (safe search) เพื่อใช้กรองผลการค้นหาที่ไม่เหมาะสมกับเด็ก หรือการปิดระบบประวัติตำแหน่งที่อยู่ (location history) เป็นต้น

นอกจากความร่วมมือของสื่อสังคมออนไลน์ในการรายงานเมื่อพบเห็นสื่อลามกเด็กที่วนเวียนอยู่ในแพลตฟอร์มตนเองแล้ว ยังมีการคิดค้นพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือตรวจจับสื่อลามกเด็กในโลกอินเทอร์เน็ต เช่น บริษัท Microsoft ร่วมมือกับมหาวิทยาลัย Dartmouth พัฒนาเทคโนโลยีที่เรียกว่า PhotoDNA¹⁶ เพื่อใช้ระบุเอกลักษณ์ของรูปภาพ เพื่อการค้นหารูปเด็กที่ถูกละเมิดและส่งข้อมูลไปยัง NCMEC เทคโนโลยีดังกล่าวจะทำงานร่วมกับระบบฐานข้อมูล ICSE ของ Interpol ที่มีการเก็บข้อมูลสื่อลามกเด็กอยู่แล้ว โดย PhotoDNA จะไปเพิ่มศักยภาพในการค้นหาภาพที่ถูกดัดแปลง เช่น การเปลี่ยนสีของภาพ หรือการเพิ่มเติมข้อความบนภาพ ทั้งนี้ Microsoft ได้มอบเทคโนโลยีนี้แก่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศเพื่อให้สามารถใช้งานได้ ซึ่งจะทำให้ตำรวจที่เป็นสมาชิกทั่วโลกสามารถค้นหาและแบ่งปันข้อมูลการละเมิดทางเพศเด็กได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น สื่อสังคมออนไลน์ขนาดใหญ่ได้นำเทคโนโลยีนี้ไปใช้งานในแพลตฟอร์มตนเองด้วยเช่นกัน และ Microsoft ยังได้พัฒนาเครื่องมือที่เรียกว่า “Project Artemis” ซึ่งเป็นโปรแกรมสำหรับตรวจจับพฤติกรรมผู้แสวงหาผลประโยชน์ทางเพศเด็ก เช่น การส่งข้อความเพื่อหลอกล่อเด็กให้ส่งรูปไม่เหมาะสม หรือเพื่อการสื่อสารที่ส่งไปในทางเพศกับเด็ก โดยใช้ในแพลตฟอร์ม Xbox ที่สามารถเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตเพื่อเล่นเกม แชร์วิดีโอเกม และสามารถใช้อุปกรณ์พูดคุยผ่าน Skype ซึ่งเป็นโปรแกรมสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตที่สามารถส่งข้อความ พร้อมเสียง และภาพจากกล้องของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่อยู่ใน Xbox ของ Microsoft ปัจจุบัน Project Artemis อยู่ภายใต้การดูแลและการดำเนินการโดย Thorn

Thorn¹⁷ ได้พัฒนาเทคโนโลยีร่วมกับบริษัท Amazon สร้างเครื่องมือที่เรียกว่า “Spotlight” โดยใช้โครงสร้างและการบริการจาก Amazon Web Services (AWS) ซึ่งเป็นแพลตฟอร์มคลาวด์ที่เก็บรวบรวมข้อมูลมหาศาลจากทั่วโลก และใช้ machine learning¹⁸

¹⁶ www.microsoft.com/en-us/photodna

PhotoDNA เป็นลักษณะการทำงานที่จะเปลี่ยนรูปภาพเป็นโทนสีเทา แล้วทำการสร้างตารางให้เกิดกรอบสี่เหลี่ยมเล็ก ๆ และใส่ค่าตัวเลขเข้าไปในแต่ละกรอบ (Hash) ซึ่งค่าเหล่านี้จะไม่ซ้ำกันเพื่อสร้างข้อมูลเอกลักษณ์ของรูปภาพ (PhotoDNA signature) ขึ้นมา แล้วนำค่าที่ได้ไปจับคู่กับรูปภาพที่อยู่บนอินเทอร์เน็ต เพื่อทำการลบภาพที่มีค่าเหมือนกันออกจากอินเทอร์เน็ต

¹⁷ www.thorn.org Thorn เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ที่ก่อตั้งโดยสามี-ภริยานักแสดง Demi Moore and Ashton Kutcher มีจุดประสงค์เพื่อใช้เทคโนโลยีช่วยกำจัดสื่อลามกเด็กและการละเมิดทางเพศเด็กออนไลน์ มีการบูรณาการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อให้ช่วยเหลือเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศได้อย่างรวดเร็ว

¹⁸ ใช้อัลกอริทึมที่ประมวลผลจากการป้อนข้อมูลจำนวนมหาศาล เพื่อทำการเรียนรู้และนำไปสู่การตัดสินใจที่มีพื้นฐานจากข้อมูลที่ป้อนเข้าไป แต่ยังคงต้องใช้ผู้ดูแลช่วยเมื่อให้ผลลัพธ์ที่คาดการณ์ได้ว่าไม่แม่นยำ

และ deep learning¹⁹ โดยการใส่ข้อมูลจำนวนมากลงไปในระบบเพื่อให้ระบบเรียนรู้เองแบบอัตโนมัติ จากนั้น Spotlight จะถูกนำไปใช้ในการวิเคราะห์สื่อลามกเด็กบนอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นคำพูดโฆษณา คำสแลง รหัสลับ หรือไฟล์ภาพและวิดีโอ โดยเฉพาะในสื่อสังคมออนไลน์ แต่รวมไปถึงผู้ให้บริการจัดเก็บคลังภาพ เช่น Flickr, Imgur และ VSCO เป็นต้น ทั้งนี้เครื่องมือ Spotlight ถูกสร้างขึ้นจากแนวทางการสืบสวนของเจ้าหน้าที่และกฎหมายสื่อลามกเด็ก ที่กำหนดว่าแบบใดจึงถือเป็นสื่อลามกเด็กหรือการแสดงเจตนาละเมิดทางเพศเด็ก ทั้งนี้พบว่า เครื่องมือนี้สามารถช่วยในการค้นหา การรายงาน และการลบสื่ออิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับการละเมิดทางเพศเด็กทำได้เร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ศูนย์นานาชาติเพื่อการป้องกันและดูแลเด็กหายและเด็กที่ถูกแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศโดยมิชอบ หรือ ICME²⁰ ได้จัดทำรายงานโมเดลการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสื่อลามกเด็กจากประเทศสมาชิกจำนวน 196 ประเทศ เพื่อศึกษาการรับรู้เรื่องสื่อลามกเด็กและโมเดลการบังคับใช้กฎหมายในเรื่องดังกล่าว เนื่องจากเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตกลายเป็นช่องทางให้ผู้แสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กกระทำการล่วงละเมิดทางเพศเด็กออนไลน์ มีการถ่ายทอดสดการปฏิบัติการล่วงละเมิดทางเพศผ่านเว็บแคมมากขึ้น เมื่อจบการถ่ายทอดภาพต่าง ๆ เหล่านั้นจะยังอยู่หากมีผู้ชมอัดหรือถ่ายภาพเก็บไว้แล้วส่งต่อไปยังผู้ที่มีรสนิยมเดียวกัน กลายเป็นการละเมิดทางเพศเด็กซ้ำ ๆ ในตารางที่ 3.1 แสดงเฉพาะกฎหมายของไทยและสหรัฐอเมริกา เห็นได้ว่าทั้ง 2 ประเทศมีมาตรการทางกฎหมายต่อเรื่องของเด็กเหมือนกัน คือ (1) มีกฎหมายเฉพาะที่ว่าด้วยสื่อลามกอนาจารเด็ก (2) มีการให้คำจำกัดความ “สื่อลามกเด็ก” อย่างชัดเจน (3) มีกฎหมายควบคุมการใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด (4) การมีสื่อลามกเด็กไว้ในครอบครองถือเป็นความผิด ส่วนในเรื่อง (5) การรายงานสื่อลามกเด็กจากผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต จนถึงขณะนี้ในไทยยังไม่มีมาตรการความร่วมมือกับผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในการแจ้งเบาะแสสื่อลามกเด็กและการล่วงละเมิดทางเพศเด็กออนไลน์

¹⁹ เป็นแขนงที่แยกออกมาจาก machine learning แต่โครงสร้างอัลกอริทึมนี้ จะสร้าง artificial neural network ที่สามารถเรียนรู้และวิเคราะห์ตัดสินใจเอง และมีปัญญาประดิษฐ์ที่คล้ายคลึงกับการคิดของมนุษย์มากที่สุด

²⁰ ศูนย์นานาชาติเพื่อป้องกันและดูแลเด็กหายและเด็กที่ถูกแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศโดยมิชอบ สร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อการค้นหาเด็กสูญหายและป้องกันแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศเด็กโดยมิชอบ รวมทั้งสร้างเครือข่ายระหว่างประเทศเพื่อเผยแพร่รูปภาพและข้อมูลเกี่ยวกับเด็กที่สูญหาย และขจัดสื่อลามกเด็กออกจากอินเทอร์เน็ต

ตารางที่ 3.1 แสดงการทบทวนกฎหมาย²¹ เฉพาะของไทยเทียบกับสหรัฐอเมริกา

Country	Legislation Specific to CSAM ¹	Child Sexual Abuse Material Defined ²	Technology Facilitated CSAM Offenses ³	Simple Procession ⁴	ISP Reporting ⁵
Thailand	Y	Y	Y	Y	X
USA	Y	Y	Y	Y	Y

3.2 การวิเคราะห์มาตรการการปกป้องคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิดทางเพศผ่านสื่อสังคมออนไลน์

โลกออนไลน์ไม่ได้มีแต่โอกาสในเชิงสร้างสรรค์เท่านั้น แต่ยังมีภัยคุกคามและอันตรายแฝงมาด้วย เมื่อจากนี้ไปเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตจะกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน การใช้เวลาบนโลกออนไลน์ของเด็กจะมากขึ้นตามไปด้วย เป็นการเพิ่มความเสี่ยงให้กับตัวเด็กที่อาจถูกคนแปลกหน้าหรือคนใกล้ชิดที่มีความมุ่งหวังทางเพศเข้ามาแสวงหาประโยชน์

ECPAT²² ได้จำแนกรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในโลกออนไลน์ ดังนี้

1) สื่อแสดงการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก (child sexual exploitation material: CSEM) คือ สื่อที่แสดงการละเมิดทางเพศเด็กในทุกรูปแบบ ที่แสดงให้เห็นการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กหรือกิจกรรมทางเพศที่กระทำต่อเด็ก รวมทั้งสื่อที่แสดงภาพเปลือย หรือกึ่งเปลือยของเด็ก เพื่อจุดประสงค์ในเรื่องเพศสัมพันธ์เป็นหลัก สื่อประเภทนี้รวมถึง "ภาพลามกอนาจารเด็กเสมือนจริง" (virtual child pornography) แม้จะไม่ได้ทำอันตรายต่อเด็กจริง แต่ก่อให้เกิดผลทางลบต่อเด็กเพราะอาจถูกนำไปใช้ในกระบวนการเตรียมเด็กเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ทำให้ตลาดค้าสื่อลามกเด็กมีอยู่ต่อไป

2) การเตรียมเด็กออนไลน์เพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ (online grooming) ซึ่งเป็นกระบวนการสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก โดยการสื่อสารกับเด็กผ่านอินเทอร์เน็ตหรือสื่อสังคมออนไลน์ด้วยเจตนาเพื่อล่อลวง ควบคุมหรือยุยงให้เด็กร่วมกิจกรรมทางเพศ โดยอาจมีการชักจูงให้เด็กออกมาพบเพื่อล่วงละเมิดทางเพศ หรือการล่วงละเมิดทางเพศเด็กผ่านทางเว็บแคม พฤติกรรมการเตรียมเด็ก

²¹ International Centre for Missing & Exploited Children:ICMEC. Child Sexual Abuse Material: Model Legislation & Global Review, 2018

²² มูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก (ECPAT) เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร มีจุดประสงค์ในการดำเนินงานป้องกันและคุ้มครองเด็กจากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กทุกรูปแบบ รวมทั้งการกระทำความผิดที่ผ่านเทคโนโลยีและการสื่อสารสมัยใหม่ ECPAT เกิดจากการรณรงค์โดยกลุ่มบุคคลที่เห็นปัญหาการค้าประเวณีเด็กในธุรกิจท่องเที่ยวแถบเอเชีย ปัจจุบันกลายเป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่มีสมาชิกมากกว่า 100 ประเทศ และมีองค์กรต่าง ๆ ที่เข้าร่วมเป็นภาคี จำนวน 122 องค์กรทั่วโลก

ได้แก่ เลือเด็กที่อยู่ในภาวะเปราะบาง การสร้างความไว้วางใจ การสนองความต้องการของเด็ก เช่น ให้ความสนใจและของขวัญ การสอนเรื่องเพศ สร้างสัมพันธ์กับเด็ก การทำให้เด็กรู้สึกชินชาในเรื่องเพศ และการควบคุมเด็ก

3) การส่งข้อความหรือรูปภาพยั่วทางเพศ (sexting) เด็กสร้างและส่งต่อภาพที่เปลือยหรือเกือบเปลือยผ่านอินเทอร์เน็ตจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น ส่งข้อความ ภาพ หรือวิดีโอให้คนรักหรือเพื่อนที่ตนเองไว้วางใจ ไม่ปกปิดข้อมูลส่วนตัวที่ระบุตัวตน โดยไม่เข้าใจถึงผลที่อาจตามมา ทำให้เด็กตกอยู่ในภาวะเสี่ยงที่จะกลายเป็นผู้เสียหายจากการขู่กรรโชกทางเพศ (sexual extortion หรือ sextortion) การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (cyber bullying) และบางครั้งสื่อเหล่านั้น อาจถูกคัดลอกหรือนำไปเก็บสะสมเพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กต่อไป

4) การขู่กรรโชกทางเพศ (sextortion) เด็กถูกบังคับข่มขู่ในโลกออนไลน์เพื่อให้สนองความต้องการทางเพศหรือให้ผลิตสื่อทางเพศ ส่วนใหญ่มักเกิดจากความไม่เท่าเทียมกันของอำนาจที่รับรู้ได้ระหว่างผู้กระทำความผิดกับเด็กที่เป็นผู้เสียหาย ทำให้ผู้กระทำความผิดสามารถข่มขู่หรือบังคับให้เด็กทำตามคำสั่ง

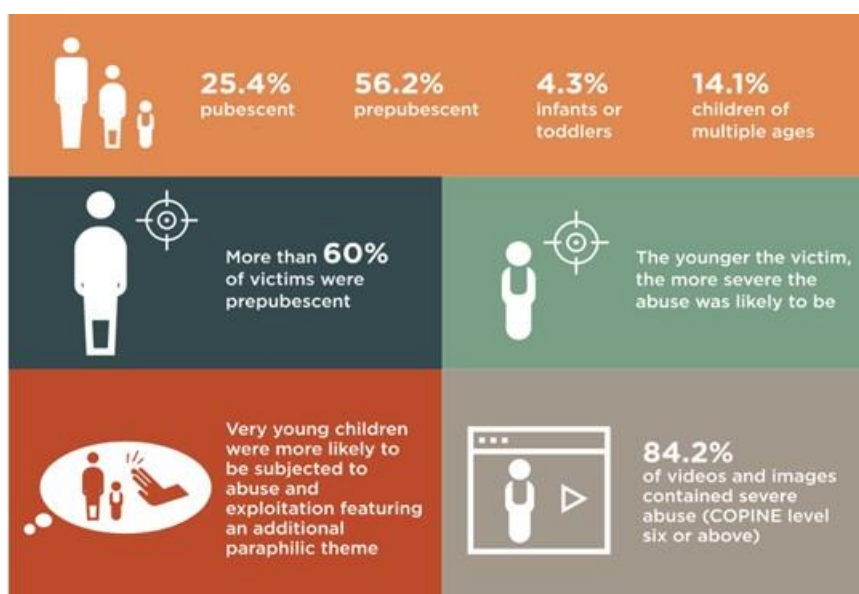
5) การกลั่นแกล้งทางไซเบอร์ (cyber bullying) การโพสต์คำ พาดจาต่อเสียด ให้ร้ายหรือขู่ทำร้าย การนำความลับหรือภาพลับของเด็กมาเปิดเผยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ทำให้มีการแฉต่อกันไปอย่างกว้างขวาง หรือการคุกคามทางเพศแบบออนไลน์ เป็นกรณีพิพาทระหว่างเด็กกับเด็กด้วยกันในยุคไฮเทค โดยมีเจตนามุ่งร้ายทำให้อับอาย เจ็บใจ และเสียใจ เป็นการกระทำซ้ำ ๆ ต่อเนื่อง

6) การถ่ายทอดสดการละเมิดทางเพศต่อเด็ก (live streaming of child sexual abuse) เด็กถูกบังคับหรือล่อลวงให้ร่วมกิจกรรมทางเพศ หรือแสดงท่าทางยั่ววนทางเพศและกิจกรรมทางเพศ เหล่านั้นถูกถ่ายทอดสดผ่านอินเทอร์เน็ต มีการจ่ายเงินเข้ามาดู และผู้ชมสามารถขอให้มีการแสดงการล่วงละเมิดทางเพศเด็ก หรือสั่งให้ทำทารุณกรรมทางเพศต่อเด็ก

อายุของเด็กที่ถูกล่วงละเมิดมีผลต่อการกระทำทารุณกรรมทางเพศ จากการศึกษาข้อมูลในระบบฐานข้อมูลของ ICSE ซึ่งเก็บสื่อลามกและสื่อการทารุณกรรมต่อเด็กจำนวนมากเพื่อใช้ในการสืบสวนของ Interpol จากภาพที่ 3.9 พบว่า มีเด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศในทุกช่วงวัย เด็กอายุน้อยจะถูกกระทำทารุณกรรมทางเพศที่รุนแรงกว่าเด็กโต และช่วงอายุก่อนถึงวัยเจริญพันธุ์จะเป็นช่วงอายุที่ผู้แสวงหาประโยชน์ทางเพศเด็กมักนิยม เพราะเป็นการกระตุ้นความรู้สึกทางเพศที่ผิดไปจากบุคคลทั่วไปในการทำให้เกิดแรงกระตุ้นทางเพศ (paraphilia) ระดับความรุนแรงของการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็กนั้น Combating Paedophile Information Networks in Europe (COPINE)²³ ได้สร้างระบบ

²³ COPINE project developed the scale of internet child pornography images as follow: level 1: indicative, level 2: nudist, level 3: erotica, level 4: posing, level 5: erotic posing, level 6: explicit

การจัดกลุ่มความรุนแรงของสื่อลามกเด็กออนไลน์ตั้งแต่ระดับ 1-10 จากภาพที่ 3.9 พบว่า สื่อลามกเด็กออนไลน์จำนวนถึง 84.2% แสดงถึงความทารุณกรรมทางเพศที่รุนแรงตั้งแต่ระดับ 6 ขึ้นไป หากเป็นเด็กเล็กและเป็นเพศชาย ระดับความรุนแรงจะเพิ่มเป็นระดับ 7 หรือมากกว่านั้น (Interpol & ECPAT, 2018: 5)

ภาพที่ 3.9 แสดงช่วงอายุของเด็กที่ถูกกระทำละเมิดทางเพศ เด็กอายุน้อยจะถูกทารุณกรรมทางเพศที่มากกว่าและรุนแรงกว่าเด็กโต

สื่อลามกเด็กออนไลน์มีแนวโน้มที่จะนำไปสู่ของการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็ก เป็นการกระทำที่เด็กไม่ยินยอมพร้อมใจ หรือไม่มีวุฒิภาวะเพียงพอที่จะเข้าใจการกระทำเหล่านั้น ทำให้เกิดอันตรายแก่ร่างกาย เกิดความบอบช้ำทางจิตใจ หรือทำให้เสียชีวิตได้

3.2.1 มาตรการทางกฎหมายในการปกป้องคุ้มครองเด็กในไทย

ไทยได้มีการปรับปรุงพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวกับการละเมิดทางเพศเด็กออนไลน์ รวมถึงการทารุณกรรมทางเพศต่อเด็ก และสื่อลามกเด็กอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ยังไม่สามารถก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงของวิวัฒนาการทางเทคโนโลยี บทลงโทษในเรื่องดังกล่าวยังไม่รุนแรงทำให้ผู้กระทำผิดไม่เกรงกลัว

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 กล่าวถึงเด็กว่า เป็นบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี (มาตรา 4) และบัญญัติให้การกระทำผิดทางเพศต่อเด็ก การแสวงหาประโยชน์ทางเพศกับเด็ก

erotic posing, level 7: explicit sexual activity, level 8: assault, level 9: gross assault, and level 10: sadistic/bestiality

ถือเป็นการทารุณกรรมเด็กทั้งทางร่างกายและจิตใจ (มาตรา 26(1)) และยังกำหนดให้ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการปกป้องคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กที่ถูกทารุณกรรม เด็กที่เสี่ยงต่อการกระทำผิด และเด็กที่อยู่ในสภาพที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ (มาตรา 40-42) ซึ่งบทกำหนดโทษตาม มาตรา 78 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกิน 3 หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2558 เรื่องความผิดเกี่ยวกับเพศ เพิ่มเติมคำว่า สื่อลามกอนาจารเด็ก โดยผู้ใดที่มีวัตถุหรือสื่อลามกอนาจาร ของเด็กอายุเกิน 15 ปี แต่ไม่เกิน 18 ปี ไว้ในครอบครอง ถือเป็นความผิด และหากมีสื่อลามกอนาจาร ของเด็กเพื่อการค้า ไม่ว่าจะเป็นการทำ ผลิต แจกจ่าย อดโฆษณา จำหน่าย ให้เช่า หรือทำการเผยแพร่ ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ ก็ถือเป็นความผิด (มาตรา 287/1 และ มาตรา 287/2) โดยกฎหมายนี้ มีเป้าประสงค์ ในการปกป้องคุ้มครองเด็ก เพราะการมีสื่อลามกเด็ก อาจนำไปสู่การกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม เลียนแบบจากสื่ออันอาจเป็นอันตรายต่อเด็ก และพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมาย อาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560 มาตรา 259 ในความผิดต่อร่างกาย ซึ่งมีบทลงโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

เมื่อการล่วงละเมิดทางเพศเด็กและสื่อลามกเด็กอยู่บนโลกอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็น ช่องทางที่มีการอาศัยเทคโนโลยีในการกระทำผิด และไทยไม่มีกฎหมายคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิด ทางเพศออนไลน์เป็นการเฉพาะ จึงต้องประกอบพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับ คอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ตามมาตรา 14 (4) นำเข้าสู่ ระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ ที่มีลักษณะอันลามก และข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้น ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้

ปัจจุบัน มีการปรับปรุงพัฒนาบทบัญญัติของกฎหมายเพื่อให้เด็กได้รับการคุ้มครอง และป้องกันจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์มากขึ้น จึงมีร่างบทบัญญัติว่าด้วยการกระทำความ ผิดต่อเด็กผ่านสื่อออนไลน์ ฝ่าฝืนติดตามคุกคาม แสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ เพื่อนำไปสู่การกำหนด แนวทางในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับเด็กให้เป็นไปตามมาตรฐานของรัฐธรรมนูญ และ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ในการป้องกันคุ้มครองเด็กจากผลกระทบของการใช้สื่อออนไลน์

ECPAT Foundation Thailand ซึ่งเป็นสมาชิกเครือข่ายระดับสากลของ ECPAT International มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบาย กฎหมาย และกลไกใน การคุ้มครองเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศ และมีความพยายามยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก ออนไลน์และในทุกรูปแบบ โดยการรณรงค์เพื่อสร้างความตระหนักรู้ถึงสถานการณ์ปัญหา ผลกระทบ และวิธีการป้องกันภัยทางเพศที่เกิดจากเทคโนโลยีและการสื่อสารสมัยใหม่

3.2.2 มาตรการทางกฎหมายในการปกป้องคุ้มครองเด็กในสหรัฐอเมริกา

การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในโลกออนไลน์ เป็นปัญหาอาชญากรรมระดับโลกที่มีปรับเปลี่ยนรูปแบบอย่างรวดเร็วและมีวิธีการใหม่ ๆ การกระทำทางเพศต่อเด็กมีความรุนแรงมากขึ้นตามจินตนาเพื่อกระตุ้นความต้องการทางเพศ

ในสหรัฐอเมริกา เมืองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรจำนวนหนึ่งทำงานร่วมกับรัฐในการพัฒนาเครื่องมือและเทคโนโลยีในการตรวจจับสื่อลามก และข้อความที่สื่อถึงเรื่องทางเพศกับเด็กเพื่อปกป้องมิให้เด็กต้องตกเป็นเหยื่อจากการถูกละเมิดทางเพศ รวมไปถึงการรณรงค์สร้างการรับรู้ความเข้าใจในวงกว้างถึงภัยจากอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ นักวิจัยยังมีการพัฒนาเครื่องมือและเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อสื่อสังคมออนไลน์ยุคใหม่และเทคโนโลยีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ล้ำสมัย ข้อมูลที่ NCMEC รวบรวมไว้เป็นจำนวนมากได้ถูกนำมาป้อนให้กับคอมพิวเตอร์เพื่อเรียนรู้และสามารถตรวจจับสื่อลามกเด็กออนไลน์เอง (Bursztein et al, 2019) (Pereira, et al, 2020)

ด้านมาตรการทางกฎหมาย บทบัญญัติของกฎหมายสหรัฐฯ จะต้องไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญที่ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อสิทธิเสรีภาพในการพูดและแสดงออกของประชาชน แต่เรื่องสื่อลามกเด็กและการละเมิดทางเพศต่อเด็กเป็นข้อยกเว้น ถึงแม้ว่าภาพนั้นไม่ได้มีความรุนแรงแต่หากเป็นภาพหรือสื่อใด ๆ ที่ดูแล้วเข้าใจว่าเป็นภาพเด็กที่มีการกระทำเกี่ยวกับเพศ มีการสื่อสารสื่อไปในทางเพศ ก็ถือว่าเป็นความผิด ทั้งนี้กฎหมายยังให้ความสำคัญกับคำจำกัดความของเด็กและความหมายของสื่อลามกเด็กอย่างชัดเจน กฎหมายที่เกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กจากสื่อลามกของสหรัฐอเมริกา ปรากฏดังต่อไปนี้ (ศรีดา ตันทะอธิพานิช และ คณาธิป ทองรวีวงศ์, 2562: 98-100)

1) พระราชบัญญัติการปกป้องคุ้มครองเด็กจากอินเทอร์เน็ต (Children's Internet Protection Act: CIPA) ที่เน้นให้เห็นชัดถึงสำคัญในการปกป้องเด็กจากภัยคุกคามทางอินเทอร์เน็ต โดยกำหนดให้โรงเรียนหรือห้องสมุดสาธารณะต้องมีการนโยบายปิดกั้นและกรองเนื้อหาสื่อลามกเด็กทุกประเภท เพื่อการที่โรงเรียนหรือห้องสมุดสาธารณะสามารถเข้าถึงการสนับสนุนทางการเงินและความช่วยเหลือสำหรับค่าใช้จ่ายของอินเทอร์เน็ต

2) พระราชบัญญัติการปกป้องเด็ก (Protect Our Children Act of 2008) กำหนดให้อัยการสูงสุด กระทรวงยุติธรรม ต้องพัฒนาปรับปรุงยุทธศาสตร์ชาติในเรื่องการปกป้องเด็กและห้ามมิให้มีการแสวงหาประโยชน์จากเด็ก พร้อมทั้งให้หน่วยงานรัฐต่าง ๆ มาร่วมบูรณาการ (justice.gov) เช่น กระทรวงความมั่นคงแห่งมาตุภูมิ (DHS²⁴) ไปรษณีย์บริการการตรวจสอบ

²⁴ Department of Homeland Security

(USPIS²⁵) U.S. Marshals Service (USMS²⁶) เป็นต้น รวมไปถึงองค์กรไม่แสวงผลกำไรอย่าง NCMEC เช่นกัน

3) พระราชบัญญัติว่าด้วยการสื่อสารที่เหมาะสม (Communication Decency Act of 1996: CDA²⁷) ที่กำหนดฐานความผิดในการใช้คอมพิวเตอร์ส่งไฟล์ข้อมูลลักษณะลามกอนาจารให้แก่บุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี เพื่อการคุ้มครองเด็กจากสื่อลามกบนอินเทอร์เน็ต

(4) พระราชบัญญัติว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองสื่อลามกเด็ก (Child Pornography Protection Act of 1996: CPPA²⁸) กำหนดฐานความผิดในการนำเด็กเข้าไปมีส่วนร่วมในการผลิตภาพลามกบนอินเทอร์เน็ต รวมถึงการติดต่อภาพลามกเด็กไม่ว่าจะเป็นภาพจริง หรือภาพที่ถูกสร้างขึ้นให้ปรากฏเด็กที่มีตัวตนจริง โดยมีการนิยาม สื่อลามก ไว้ในกฎหมายฉบับนี้

5) พระราชบัญญัติว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองเด็กบนโลกออนไลน์ (Child Online Protection Act of 1998: COPA²⁹) ที่ห้ามการติดต่อสื่อสารใด ๆ ด้วยวัตถุประสงค์ทางการค้าอันเด็กสามารถเข้าถึงวัตถุลักษณะลามกอนาจารหรือมีลักษณะยั่วเย้าทางเพศ

6) พระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขการทารุณกรรมเด็ก (Child Abuse Prevention and Treatment Act: CAPTA³⁰) กฎหมายฉบับนี้เริ่มใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1974 ที่ให้เงินสนับสนุนการป้องกันปราบปราม สืบสวนสอบสวน และจ่ายค่าชดเชยเยียวยาแก่เด็กที่ถูกทารุณกรรม

นอกจากการบูรณาการภายในประเทศแล้ว สหรัฐอเมริกาโดยกระทรวงยุติธรรมสหรัฐฯ ได้ร่วมกับกลุ่มประเทศ Five Eyes³¹ เสนอหลักการต่อผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ขนาดใหญ่

²⁵ U.S. Postal Inspection Service

²⁶ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของศาลรัฐบาลกลาง เช่น รักษาความปลอดภัยในบริเวณศาลและความปลอดภัยผู้พิพากษา การติดตามจับกุมผู้หลบหนีคดี หรือการคุ้มครองพยาน เป็นต้น

²⁷ ปัจจุบันกฎหมาย CDA ถูกศาลพิพากษาว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญเนื่องจากการจำกัดเสรีภาพในการพูดและการแสดงความคิดเห็น แม้ไม่ได้กำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามสื่อลามกที่เกี่ยวข้องกับเด็กบนอินเทอร์เน็ตโดยตรง แต่กฎหมายฉบับนี้แสดงให้เห็นถึงความพยายามกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กจากสื่อลามกบนอินเทอร์เน็ต

²⁸ ปัจจุบันกฎหมาย CPPA ถูกศาลพิพากษาว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญเนื่องจากการจำกัดเสรีภาพในการพูดและการแสดงความคิดเห็น แต่กฎหมายฉบับนี้แสดงให้เห็นถึงความพยายามกำหนดความผิดฐานสื่อลามกเด็กบนอินเทอร์เน็ต

²⁹ ปัจจุบันกฎหมาย COPA ได้ถูกยกเลิกไป เพราะมีส่วน “ห้ามผู้เยาว์เข้าถึงเนื้อหา” เนื่องจากขัดต่อรัฐธรรมนูญ

³⁰ CAPTA was most recently amended in 2019 by the Victims of Child Abuse Act Reauthorization Act of 2018

³¹ Five Eyes คือกลุ่มชาติพันธมิตร ก่อตั้งเมื่อปี ค.ศ 1941 เพื่อแบ่งปันข้อมูลข่าวกรองและสัญญาณทางการข่าวร่วมกันในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ประกอบด้วย 5 ประเทศ คือ สหรัฐอเมริกา แคนาดา สหราชอาณาจักร ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

ให้ร่วมกันช่วยปกป้องมิให้ผู้กระทำความผิดใช้แพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางในการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในทุกรูปแบบ และเพื่อสร้างแบบแผนใหม่ที่จะไม่ให้ผู้กระทำความผิดมีที่ยืนในโลกอินเทอร์เน็ต (ncsl.org, 2020) ซึ่งในปัจจุบัน เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นบนแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ให้บริการแพลตฟอร์มไม่ต้องรับผิดชอบต่อการกระทำความผิดนั้น

3.3 บทเรียนความสำเร็จของความร่วมมือระหว่างประเทศของไทย

ที่ผ่านมามีไทยสามารถดำเนินการปราบปรามดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และองค์กรระหว่างประเทศที่ดำเนินการในเรื่องเกี่ยวข้องกับ การละเมิดทางเพศเด็ก

ไทยได้เข้าร่วมเป็นประเทศภาคีกับหน่วยงานรัฐและเอกชนที่สนับสนุนโดยรัฐจากสหรัฐอเมริกา และองค์กรระหว่างประเทศ ความสำเร็จของการจับกุมคดีสำคัญหลาย ๆ คดีของไทย เกิดจากการบูรณาการทำงานร่วมกันในทุกภาคส่วน โดยเฉพาะ NCMEC และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในสหรัฐอเมริกา ทำให้มีการแบ่งปันข้อมูลข่าวกรอง เครื่องมือทางเทคโนโลยี ประสิทธิภาพ และความเชี่ยวชาญ จนเกิดผลสำเร็จในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดต่อเด็กและการช่วยเหลือเด็ก ผู้เสียหาย ดังนี้

ตารางที่ 3.2 ตัวอย่างความสำเร็จที่สำคัญในการบูรณาการสืบสวนปราบปรามการกระทำความผิดในเรื่องสื่อลามกเด็กและการละเมิดทางเพศเด็กออนไลน์

หน่วยงาน	ผลการดำเนินงานที่สำคัญ
Interpol	ใช้เทคโนโลยีเพื่อช่วยวิเคราะห์คัดแยกผู้เสียหายเด็ก จากระบบฐานข้อมูล ICSE มีการประสานข้อมูลว่า มีการเผยแพร่ภาพลามกเด็กออนไลน์จากไทย ทั้งนี้เริ่มพบภาพลามกเด็กออนไลน์ใน dark web แห่งหนึ่งที่มียอดสมาชิกประมาณ 63,000 คนทั่วโลก จึงเกิดปฏิบัติการขโมยดำหรือ Operation Blackwrist ³² ติดตามต้นทางจาก IP address จนกระทั่งสามารถจับกุมดำเนินคดีเครือข่ายคนไทยเผยแพร่ภาพลามกเด็กออนไลน์แหล่งใหญ่ของโลกในหลายจังหวัด โดยตรวจค้นพบคลังภาพลามกเด็กจำนวนมากกว่า 500,000 ไฟล์ภาพในคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์ลามกต่าง ๆ เพื่อละเมิดทางเพศเด็กและถ่ายภาพ ซึ่งไทยถือเป็นประเทศผู้ผลิต ทั้งนี้

³² “Blackwrist” เกิดจาก 1 ในผู้ต้องหาสวมกำไลข้อมือสีดำ

หน่วยงาน	ผลการดำเนินงานที่สำคัญ
	มีคำพิพากษาลงโทษผู้ผลิตในไทย และชดใช้ค่าเสียหายให้กับเด็กที่เสียหาย
Operation Underground Railroad Thailand: O.U.R. ³³ ของสหรัฐฯ	รับรายงานการพบสื่อลามกเด็กจาก IP address ระบุมายังไทย จึงได้ร่วมกับหลายหน่วยงานจับกุมพบผู้ต้องหาชาวอิสราเอล พร้อมไฟล์ภาพลามกเด็กและวิดีโอร่วมประเวณีเด็กจำนวนมากในเครื่องคอมพิวเตอร์ และสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดชาวไทยที่มีไฟล์ภาพลามกเด็กและวิดีโอร่วมประเวณีเด็กจำนวนมากในเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ถ่ายทอด ซึ่งผู้กระทำความผิดได้โฆษณาเชิญชวนทาง Facebook ให้สมัครโดยการจ่ายเงินสมาชิกในกลุ่มไลน์ปิดโดยตนเองเป็นผู้ดูแลระบบและแชร์ภาพลามกเด็กระหว่างสมาชิก
FBI และหน่วยงานตำรวจนานาชาติในไทย	เมื่อมีการปฏิบัติงานสืบสวนและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยกันพบหลักฐานบ่งชี้ว่า ไทยเป็นแหล่งสำคัญในการเผยแพร่สื่อลามกเด็กบนอินเทอร์เน็ต จึงลงพื้นที่ค้นพร้อมกัน 18 จุดใน 12 จังหวัด พบสื่อลามกเด็กจำนวนมาก และจับกุมผู้ครอบครองสื่อทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ (อังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี และออสเตรเลีย)
NCMEC	ส่งรายงานการพบ IP address จากไทย จำนวนมาก ที่มีการเผยแพร่สื่อลามกเด็ก

³³ O.U.R. เป็นองค์กรไม่แสวงหากำไร จากสหรัฐอเมริกา มีภารกิจเพื่อสนับสนุนผู้บังคับใช้กฎหมายในการปราบปรามการค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์ และข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และภาคส่วนต่าง ๆ ของไทย เพื่อตระหนักรู้ไม่เฉพาะอุปสรรค จุดอ่อนและจุดแข็งในการปราบปราม และปกป้องคุ้มครองเด็กให้พ้นจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ แต่ยังเป็นเรื่องของการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศเพื่อให้มีการบูรณาการการดำเนินการต่าง ๆ ให้ได้ผลสำเร็จในการดำเนินคดีกับผู้แสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กออนไลน์ การช่วยเหลือเยียวยาเด็กผู้เสียหายจากการถูกระงับทำทารุณกรรมและการละเมิดทางเพศ

ปัจจุบันไทยเป็นประเทศที่ถูกจับตามองในเรื่องสิทธิในการที่เด็กต้องได้รับความคุ้มครองจากสื่อลามกและการละเมิดทางเพศออนไลน์ ที่ผ่านมามีไทยประสบความสำเร็จในการจับกุมดำเนินคดีกับผู้แสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในระดับหนึ่ง ทั้งนี้เกิดจากความร่วมมือจากหลายภาคส่วนทั้งในและนอกประเทศ ตารางที่ 4.1 แสดงการเปรียบเทียบการดำเนินการต่าง ๆ ในเรื่องสื่อลามกเด็กออนไลน์และการปกป้องคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิดทางเพศผ่านสื่อสังคมออนไลน์ระหว่างไทยกับสหรัฐอเมริกา เพื่อเห็นอุปสรรคจุดอ่อนและจุดแข็งของไทยต่อกรณีดังกล่าว

ตารางที่ 4.1 แสดงมาตรการในการดำเนินการกับสื่อลามกเด็กออนไลน์ และการปกป้องคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิดทางเพศผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เทียบเคียงของไทยและสหรัฐอเมริกา

มาตรการ	สหรัฐอเมริกา	ไทย
การจัดการกับสื่อลามกเด็กออนไลน์	CyberTipLine by NCMEC เก็บรวบรวมสื่อลามกเด็ก และประสานงานกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายทั้งในและนอกประเทศ	รับรายงานจาก NCMEC เพื่อการปราบปราม ดำเนินคดีเกี่ยวกับสื่อลามกเด็กที่เกิดขึ้นในไทย
	Thorn with Amazon สร้างเครื่องมือ Spotlight เพื่อค้นหาสื่อลามกเด็กบนอินเทอร์เน็ต	รับข้อมูลข่าวกรองจาก หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายสหรัฐ ฯ – FBI, HSI, และ Interpol เป็นต้น
	Microsoft วิจัยและพัฒนาเครื่องมือ เช่น PhotoDNA: เพื่อระบุเอกลักษณ์ของรูปภาพเด็กที่เป็นการละเมิดทางเพศ	รับข้อมูลจากองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรระหว่างประเทศ ที่อยู่ในประเทศไทย

มาตรการ	สหรัฐอเมริกา	ไทย
การจัดการกับสื่อลามกเด็กออนไลน์ (ต่อ)	Project Artemis: ตรวจจับพฤติกรรมผู้แสวงหาประโยชน์ทางเพศเด็กออนไลน์ ICSE by Interpol ระบบฐานข้อมูลที่เก็บรวบรวมสื่อลามกเด็ก และประสานงานกับตำรวจที่เป็นประเทศสมาชิก Social Media platforms ให้ความร่วมมือในการรายงานการพบเห็นสื่อลามกเด็กบนแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ Electronic service providers: ESPs ให้ความร่วมมือในการรายงานการพบเห็นสื่อลามกเด็กบนแพลตฟอร์มสื่อสังคมออนไลน์ ประชาชน ติด flag (ธงแดง) เพื่อแจ้งเตือนไปยังเจ้าของสื่อสังคมออนไลน์ที่ใช้บริการ เมื่อพบภาพไม่เหมาะสม	
การปกป้องคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิดทางเพศผ่านสื่อสังคมออนไลน์	มาตรการทางกฎหมาย - พระราชบัญญัติการปกป้องคุ้มครองเด็กจากอินเทอร์เน็ต (CIPA) - พระราชบัญญัติการปกป้องเด็ก - พระราชบัญญัติว่าด้วยการสื่อสารที่เหมาะสม* - พระราชบัญญัติว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองสื่อลามกเด็ก* - พระราชบัญญัติว่าด้วยการปกป้องคุ้มครองเด็กบนโลกออนไลน์* - พระราชบัญญัติป้องกันและแก้ไขการทารุณกรรมเด็ก	มาตรการทางกฎหมาย - พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 - พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 - พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 24) พ.ศ. 2558 เรื่องความผิดเกี่ยวกับเพศ - พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 26) พ.ศ. 2560 เรื่องความผิดต่อร่างกาย - ร่างบพบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดต่อเด็กผ่านสื่อออนไลน์เฝ้าติดตามคุกคามแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ **
* ปัจจุบันกฎหมายดังกล่าวถูกศาลพิพากษาว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ เนื่องจากมีการจำกัดเสรีภาพในการพูดและการแสดงความคิดเห็น ถึงอย่างไรก็ตาม กฎหมายเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายเพื่อคุ้มครองเด็กจากสื่อลามกบนอินเทอร์เน็ต และกำหนดความผิดฐานสื่อลามกเด็กบนอินเทอร์เน็ต ** อยู่ระหว่างรับฟังความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและประชาชนทั่วไป		

เมื่อดูจากตารางที่ 4.1 พบอุปสรรค และจุดแข็ง จุดอ่อนของไทยต่อเรื่องดังกล่าว จำแนกได้ดังนี้

4.1.1 อุปสรรคทางด้านเทคโนโลยี

ปัญหาเรื่องสื่อลามกเด็กและการละเมิดทางเพศเด็กออนไลน์ยังต้องการการแก้ไขอย่างเร่งด่วน เนื่องจากเทคโนโลยีและการสื่อสารสมัยใหม่มีการป้องกันด้านความปลอดภัยสูง มีพัฒนาการอย่างรวดเร็วในการขับเคลื่อนสื่อลามกเด็กให้แพร่หลายยิ่งขึ้น อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการสื่อสารและท่องอินเทอร์เน็ตมีการเข้ารหัสที่เข้มแข็ง โดยจุดประสงค์ของผู้ผลิตก็เพื่อการปกป้องข้อมูลส่วนตัวของผู้ใช้หากอุปกรณ์ดังกล่าวสูญหาย แต่ในมุมมองของผู้บังคับใช้กฎหมายเป็นความยากลำบากในการเข้าถึงข้อมูลที่เก็บไว้ในอุปกรณ์เหล่านี้ โดยที่ผู้ผลิตก็ไม่สามารถปลดล็อกรหัสได้ ประเด็นดังกล่าวยังเป็นที่ยกเถียงระหว่างผู้ผลิตและเจ้าหน้าที่รัฐอยู่ในปัจจุบัน

ไทยต้องเผชิญกับอุปสรรคและข้อจำกัดในการแก้ไขปัญหาสื่อลามกเด็กและการล่วงละเมิดทางเพศเด็กออนไลน์ เนื่องจากไม่มีระบบฐานข้อมูลกลาง การศึกษาวิจัยเชิงสถิติในเรื่องดังกล่าวมีน้อย จึงไม่มีปริมาณข้อมูลที่เพียงพอในการวิเคราะห์เพื่อการสืบค้นสื่อลามกเด็กออนไลน์บนอินเทอร์เน็ต ผู้ให้บริการสื่อสังคมออนไลน์ขนาดใหญ่ล้วนอยู่ในสหรัฐอเมริกา ทำให้การติดต่อประสานงานกับสื่อสังคมออนไลน์ทำได้ยาก ต้องมีขั้นตอนในการดำเนินการระหว่างประเทศและใช้เวลานาน นอกจากนี้ ยังขาดเครื่องมือทางเทคโนโลยีเพื่อประสิทธิภาพในการทำงานเชิงรุก ยากต่อการเข้าถึงข้อมูลในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ และเข้าถึงที่เก็บข้อมูลขนาดใหญ่ที่ซับซ้อนบนคลาวด์ ฉะนั้นการทำงานของหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเป็นไปในเชิงรับ

4.1.2 จุดแข็งและจุดอ่อนของมาตรการทางกฎหมาย

จุดแข็งของมาตรการทางกฎหมาย คือ บทบัญญัติของกฎหมายได้ให้คำจำกัดความและคุณลักษณะของสื่อลามกอนาจารเด็กที่ชัดเจน สื่อที่เข้าองค์ประกอบดังกล่าวต้องเห็นและเข้าใจได้ว่ามีเจตนาสื่อไปในเรื่องทางเพศ มีการแสดงความต้องการทางกามารมณ์ การเปลือยอกของหญิงไม่มีลักษณะเป็นภาพศิลป์ การเห็นอวัยวะเพศของชายและหญิงไม่ใช่เพื่อการศึกษาหรือการแพทย์ มีการทารุณกรรมทางเพศ และสื่อหรือภาพนั้นนำไปสู่ความเสื่อมเสียของศีลธรรมอันดีงามและวัฒนธรรมแห่งชาติ ฉะนั้น ภาพเด็กที่โป้เปลือยบนโฆษณาในผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับเด็ก หรือโฆษณาที่มีสื่อไปในเรื่องทางเพศ ไม่ได้เปิดเผยให้เห็นอวัยวะเพศ จึงไม่เป็นความผิด และในกรณีเด็กถ่ายภาพโป้เปลือยเองและส่งต่อให้คนรัก โดยแสดงอาการยั่วยวนทางเพศเห็นอวัยวะเพศสื่อให้เกิดกามารมณ์ต่อไป หากภาพนั้นหลุดไปอยู่ในมือของผู้แสวงหาประโยชน์ทางเพศ หรือบุคคลใดก็ตามที่บันทึกเก็บไว้จะถือเป็นความผิดฐานมีไว้ครอบครองซึ่งสื่ออนาจารเด็กและ หากผู้รับภาพจากเด็กยินยอมนำไปเผยแพร่ จะถือว่าเป็นความผิดในการเผยแพร่สื่อฯ

จุดอ่อนที่ทำให้เป็นช่องโหว่ของกฎหมาย คือ กฎหมายในการปกป้องคุ้มครองเด็ก ในปัจจุบันยังก้าวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ไทยได้มีการปรับปรุงพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับสื่อลามกออนไลน์ โดยแก้ไขเพิ่มเติมมาตรการทางกฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามสื่อลามกเด็กบนอินเทอร์เน็ตเป็นการเฉพาะ แยกโทษของสื่อลามกเด็กออกจากสื่อลามกผู้ใหญ่เพื่อเพิ่มบทลงโทษที่รุนแรงของการมีไว้ในครอบครอง การเผยแพร่ จำหน่าย และการผลิต แต่กระนั้น บทลงโทษก็ยังไม่รุนแรงทำให้ผู้กระทำผิดไม่เกรงกลัว นอกจากนี้ยังขาดมาตรการการสนับสนุนในเรื่องการช่วยเหลือเยียวยาฟื้นฟูสภาพและบำบัดรักษาเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศและถูกทารุณกรรมทางเพศที่ชัดเจนจากภาครัฐ

ผู้แสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กยังคิดหาช่องทางออนไลน์อื่น ๆ ในการกระทำผิดต่อเด็ก ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและวิธีการในการติดต่อสื่อสารกับเด็ก หลอกล่อให้เด็กเชื่อใจและกระทำการที่ไม่รู้เท่าทัน อย่างไรก็ตาม ไทยพยายามพัฒนากฎหมายการละเมิดทางเพศเด็กที่จะปกป้องเด็กจากการถูกคุกคามออนไลน์ รวมถึงการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก

4.1.3 ประเด็นความร่วมมือ

4.1.3.1 ความร่วมมือในไทย

อุปสรรคที่สำคัญ คือ ไทยยังไม่มีมาตรการบูรณาการทำงานกับภาคเอกชน โดยเฉพาะผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต ซึ่งปัจจุบันมีผู้ให้บริการรายใหญ่จำนวน 24 ราย³⁴ การขอรับข้อมูลจากผู้ให้บริการต้อง ใช้เวลานาน ทั้งนี้ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ กำหนดให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต จัดเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์ ที่แสดงถึงข้อมูลที่ระบุตัวบุคคลผู้ใช้งาน แหล่งกำเนิดต้นทาง ปลายทาง วันที่ปริมาณ ระยะเวลา ชนิดของบริการหรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารของระบบคอมพิวเตอร์นั้น ๆ ไว้เพียง 90 วัน หากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานไม่ทันต่อปริมาณคดีที่มีมาก ก็จะไม่สามารถเรียกดูข้อมูลดังกล่าวจากผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตได้ภายหลังจาก 90 วัน ทำให้ขาดพยานหลักฐานในส่วนนี้

4.1.3.2 ความร่วมมือระหว่างประเทศ

ไทยมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสหรัฐอเมริกาอย่างยาวนาน ทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกาพร้อมสนับสนุนเครื่องมือ เทคโนโลยี และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทางคดีที่เกิดขึ้นในไทย เพื่อให้สามารถดำเนินการเกี่ยวกับการปกป้องคุ้มครองเด็ก และช่วยเหลือเด็กที่ถูกละเมิดทางเพศได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งยังสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญในการฝึกอบรมสร้างความชำนาญใน

³⁴ <http://internet.nectec.or.th/webstats/> ณ วันที่ 25 สิงหาคม 2564 อ้างอิงจาก สำนักกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

การตรวจวิเคราะห์สื่อลามกเด็กที่อยู่บนอินเทอร์เน็ต ในขณะเดียวกัน สหรัฐอเมริกามีความร่วมมือด้านการบังคับใช้กฎหมายกับไทยเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงระดับชาติของทั้ง 2 ประเทศ และสามารถดำเนินการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติร่วมกับรัฐบาลไทย จึงถือเป็นจุดแข็งที่ไทยต้องพัฒนาสัมพันธให้ดียิ่งขึ้น

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) พัฒนาปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการละเมิดทางเพศเด็กออนไลน์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถรับมือกับปัญหาที่เปลี่ยนรูปแบบและวิธีการอย่างรวดเร็ว รวมถึงการปกป้องคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวของเด็ก
- 2) เพิ่มมาตรการเรื่องความรับผิดชอบและข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเทอร์เน็ต โดยผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตต้องรับผิดชอบในเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมซึ่งบุคคลอื่นทำขึ้น และเผยแพร่ในพื้นที่ตน ไม่ใช่เป็นเพียงให้บริการช่องทางเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเท่านั้น
- 3) รัฐให้เงินสนับสนุนเพื่อช่วยเหลือเยยวยาเด็กที่ได้รับผลกระทบ มาตรการป้องกันมิให้เด็กผู้เสียหายที่ได้รับความบอบช้ำทางร่างกายและจิตใจต้องกลายมาเป็นเหยื่อซ้ำ
- 4) พัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศ ทำความตกลงร่วมกันกับประเทศต่าง ๆ ในการปราบปรามผู้แสวงหาประโยชน์ทางเพศเด็ก และการกระทำทารุณกรรมทางเพศต่อเด็ก เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดขั้นตอน และเรียนรู้เทคนิควิธีการใหม่

4.2.2 ข้อเสนอในการดำเนินการ

- 1) จัดทำระบบฐานข้อมูลเรื่องการละเมิดทางเพศและการทารุณกรรมเด็กในระดับประเทศ เป็นฐานข้อมูลกลางเพื่อเชื่อมโยงกับหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการปราบปราม และช่วยเหลือผู้เสียหาย
- 2) เพิ่มขีดความสามารถของผู้ปฏิบัติงาน ด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อช่วยวิเคราะห์สื่อลามกเด็ก และหาวิธีการนำสื่อเหล่านั้นออกจากอินเทอร์เน็ตให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) หาเครือข่ายภาคประชาชนและภาคสังคม เพื่อให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และสร้างความเข้าใจให้เด็กในเรื่องสื่อลามกและภัยคุกคามทางเพศ
- 4) เพิ่มบุคลากรในการช่วยเหลือเยยวยา และบรรเทาความบอบช้ำทางจิตใจ ด้วยการเยี่ยมเยียนครอบครัว พุดคุย สร้างงาน สร้างอาชีพ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กรรณิการ์ รอดมา. ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับสื่อลามกเด็กบนอินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2556.
- กาญจนา มีศิลป์วิทย์. ความรู้เบื้องต้นและทฤษฎีการสื่อสาร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีปทุม, 2556.
- กาญจนา แก้วเทพ และนิคม ชัยขุนพล. คู่มือสื่อใหม่ศึกษา. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- คณิดา ทองขุนคำ. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมสื่อลามกในสังคมออนไลน์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2561.
- จินตนา นัฏฐา ศุภมิตร. การเสนอมาตรการในการปราบปรามและแนวทางการแก้ไขการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กและการค้ามนุษย์ที่เกิดจากสื่อลามกอนาจารเด็ก อันส่งผลต่อการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม. หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60. 2560.
- จิราภรณ์ ศรีนาค. การวิเคราะห์ประเภท รูปแบบ เนื้อหา และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2556.
- นิชาภา พัฒนกุลชัย สุวรรณ มณีวงศ์ และอังธนา จุลสุคนธ์. สื่อสังคมออนไลน์กับสมองของเด็กวัยรุ่น. *Eau Heritage Journal: Science and Technology*, 12(3), (September-December 2018).
- ปรมะ สตะเวทิน. หลักนิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2546.
- พลอยชมพู ม่วงเล็ก, ประสาน บุญโสภณ และ คณาธิป ทองวีรวงศ์. มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามสื่อลามกที่เกี่ยวกับเด็กบนอินเทอร์เน็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, 2558.
- ลิฟวิงส์ตัน, ซี. คู่มือ ECPAT: ปกป้องน้องน้อยจากภัยออนไลน์. แปลโดย จงเจริญ ศรีแก้ว กริมส์แมนน์, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แอดแพท อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล, 2020.

ศรีดา ตันทะอทิพานิช และคณาธิป ทองรวีวงศ์. การศึกษาและให้ข้อเสนอแนะการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมและปกป้องคุ้มครองเด็กในการใช้สื่อออนไลน์. กรุงเทพมหานคร: เครือข่ายสิทธิเด็กประเทศไทย และมูลนิธิเพื่อยุติการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก, 2562.

สถาพร สิงหะ. การเปิดรับสื่อ การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2556.

สุวิมล วงศ์สิงห์ทอง. พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์กระจายข้อมูลในกลุ่มเยาวชน. วารสารร่วมพฤษ, 34 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2559): 12-32.

อัศวินุต แสงทองดี, กชกร เพ็ญระนัย และภิญโญ มีเปี่ยม. เทคโนโลยีแฮกชิงและฐานข้อมูลโฟโต้ดีเอ็นเอในการตรวจพิสูจน์สื่อมัลติมีเดีย. วารสารวิชาการอาชีวศึกษาและนิติวิทยาศาสตร์โรงเรียนนายร้อยตำรวจ, 6 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2563): 181-194.

เอมิการ์ ศรีธาตุ. พฤติกรรมการใช้และการรับรู้อิทธิพลของสื่อดิจิทัลต่อเจเนอเรชั่นวายและเจเนอเรชั่นแซดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาคณะนิเทศ.

ภาษาอังกฤษ

Bursztein, E., Bright, T., DeLaune, M., Eliff, D. M., Hsu, N., Olson, L., Shehan, J., Thakur, M., and Thomas, K. Rethinking the Detection of Child Sexual Abuse Imagery on the Internet. Proceedings of the 2019 World Wide Web Conference (WWW '19), <https://doi.org/10.1145/3308558.3313482> [May 13-17, 2019].

Cano, A.E., Fernandez, M., and Alani, H. Detecting Child Grooming Behaviour Patterns on Social Media. Social Informatics, (2014): 412-427.

CyberTipline Report 2519061. National Center for Missing & Exploited Children, received by NCMEC, 2014.

Deuze, M. The Role of Media and Mass Communication Theory in the Global Pandemic. Communication Today, 11(2), (2020).

Gillespie, T. Custodians of the Internet: platforms, content moderation, and the hidden decisions that shape social media. Yale University, New Heaven & London, 2018.

Gunawan, F.E. Ashianti, L., and Sekishita, N. A Simple Classifier for Detecting online Child Grooming Conversation. DOI:10.12928/TELKOMNIKA.v16i3.6745, 2018.

- Holder, E.H. Jr., Mason, K.V., Listenbee, R.L. Law Enforcement Response to Child Abuse, Office of Justice Programs, U.S. Department of Justice, 2014.
- ICMEC. Child Sexual Abuse Material: Model Legislation & Global Review. 9th Edition, 2018.
- Interpol & ECPAT. Towards a Global Indicator on Unidentified Victims in Child Sexual Exploitation Material: Technical Report. Bangkok, Thailand: ECPAT International, 2018.
- Lee, Hee-Eun, Ermakova, T., Ververis, V., and Benjamin F. Detecting Child Sexual Abuse Material: A Comprehensive Survey. Forensic Science International: Digital Investigation, <https://doi.org/10.1016/j.fsidi.2020.301022>, 2020: 2666-2817.
- Microsoft. Microsoft Digital Crimes Unit. Paper presented at roundtable on Best Practice for Enhancing Citizens' Digital Literacy, Taipei, Taiwan, 2018.
- Nadeem, M.S., Franqueira, V.N., Xiaojun Z., Wei R., Wang, L., Choo, K.-K. R., and Xhafa, F. Privacy Verification of PhotoDNA Based on Machine Learning. Security and Privacy for Big Data, Cloud Computing and Applications, doi:/10.1049/pbpc028e_ch12, 2019: 263-280.
- Negejane, C.H., Eloff, J.H.P., Marivate, V.N. Digital Forensics Supported by Machine Learning for the Detection of Online Sexual Predatory Chats. Forensic Science International Digital Investigation, DOI:10.1016/j.fsidi.2021.301109, 2021.
- Pereira, M., Dodhia, R., and Brown, R. Metadata-Based Detection of Child Sexual Abuse material. Computer Science, ArXiv, 2020.
- Quayle, E. The COPINE Project. Irish Probation Journal, 5, (2008): 65-83.
- Quayle, E. and Taylor, M. Child Pornography and the Internet: Perpetuating a Cycle of Abuse. Interdisciplinary Journal, 23: 331-361, doi:10.1080/01639620290086413, 2002.
- Richard, D., Caldwell, P.H.Y., Go, H. Impact of Social Media on the Health of Children and Young People. Journal of Paediatrics and Child Health, 2015.

Sedgwick, R., Epstein, S., Dutta, R., and Ougrin, D. Social Media, Internet Use and Suicide Attempts in Adolescents. Nov; 32(6):534-541.

doi: 10.1097/YCO.0000000000000547. 2019.

UNICEF. Child Protection in the Digital Age. Strengthening Child Protection Systems Series, No.6, UNICEF EAPRO, Bangkok, 2016.

UNOCD. Study on the Effects of New Information Technologies on the Abuse and Exploitation of Children. New York, 2015.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

กานดา รุณนะพงศา. ความหมายไซเบอร์ลมีเดียหมายถึง. [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา:

<https://www.gotoknow.org/posts/567331%5B2> [20 กรกฎาคม 2564].

มูลนิธิ ECPAT. การแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในโลกออนไลน์. [ออนไลน์]. 2564. แหล่งที่มา:

<https://www.ecpat-th.org/article/1/online-child-sexual-exploitation.html>
[สิงหาคม 2564].

สำนักงานนโยบายของนายกรัฐมนตรี. รัฐบาลไทยปราบปรามสื่อลามกอนาจารและการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต. [ออนไลน์]. 2564. แหล่งที่มา:

<https://www.pmdu.go.th/timeline-ticac/> [สิงหาคม 2564].

CAPTA. A Legislative History. [ออนไลน์]. 2564. แหล่งที่มา:

<https://www.childwelfare.gov/pubs/factsheets/about/> [สิงหาคม 2564].

Fight the New Drug. Reports of CSAM Increased in 2020. [ออนไลน์]. 2564. แหล่งที่มา:

<https://fightthenewdrug.org/csam-reports-increased-2020-self-created-content/> [สิงหาคม 2564].

Inhope. What is the International Child Sexual Exploitation (ICSE) Database?. [ออนไลน์].

2564. แหล่งที่มา: <https://inhope.org/EN/articles/what-is-the-international-child-sexual-exploitation-icse-database> [สิงหาคม 2564].

Interpol. International Child Sexual Exploitation Database. [ออนไลน์]. 2564. แหล่งที่มา:

<https://www.interpol.int/en/Crimes/Crimes-against-children/International-Child-Sexual-Exploitation-database> [สิงหาคม 2564].

Legal Information Institute. 18 U.S. Code § 2258A - Reporting requirements of providers. [ออนไลน์]. 2564. แหล่งที่มา:

<https://www.law.cornell.edu/uscode/text/18/2258A> [สิงหาคม 2564].

National Center for Missing & Exploited Childred. NCMEC Data. [ออนไลน์]. 2564.

แหล่งที่มา: <https://www.missingkids.org/> [สิงหาคม 2564].

National Conference of State Legislatures. Barr, 'Five Eyes' Release Principles on Online Child Sexual Exploitation. [ออนไลน์]. 2564. แหล่งที่มา:

<https://www.ncsl.org/blog/2020/03/16/barr-five-eyes-release-principles-on-online-child-sexual-exploitation.aspx> [สิงหาคม 2564].

National Crime Agency. Serious and Organised Crime. [ออนไลน์]. 2564. แหล่งที่มา:

<https://www.nationalcrimeagency.gov.uk/> [สิงหาคม 2564].

New York Times. The Internet is Overrun With Images of Child Sexual Abuse. [ออนไลน์].

2564. แหล่งที่มา: <https://www.nytimes.com/interactive/2019/09/28/us/child-sex-abuse.html> [สิงหาคม 2564].

Thorn. Thorn's 2020 Impact Report. [ออนไลน์]. 2564. แหล่งที่มา: <https://www.thorn.org/> [สิงหาคม 2564].

The United Staes Department of Justice. National Strategy for Child Exploitation Prevention and Interdiction. [ออนไลน์]. 2564. แหล่งที่มา:

<https://www.justice.gov/psc/national-strategy-child-exploitation-prevention-and-interdiction> [สิงหาคม 2564].

Wired. The Dark Web. [ออนไลน์]. 2564. แหล่งที่มา: <http://www.wired.com> [สิงหาคม 2564].

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล

พันตำรวจตรีหญิง พรรณทิพย์ เต็มเจริญ

ประวัติการศึกษา

- ศิลปศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์)
มหาวิทยาลัยสเตรย์เฮอร์

ประวัติการทำงาน

พ.ศ.2538–254

6สำนักงานตำรวจสันติบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

พ.ศ.2547–2564

กรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม

สำนักงานเลขาธิการกรม

กองกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ

กองคดีเทคโนโลยีและสารสนเทศ

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านคดีพิเศษ กรมสอบสวนคดีพิเศษ